www.Taleemulislam-Radio.com

نبوي معجزې

ليکوال:

مولوي عبدالهادي حماد

Ketabton.com

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي معجزې

ليکوال

مولوي عبدالهادي حماد

د تعليم الاسلام راډيو ويب پاڼې له خوا :
www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپ حقوق په خپرندویه ټولنه اړه لري

د کتاب پېژندنه :

- د کتاب نوم :: نبوي معجزې
- لیکوال :: مولوي عبدالهادي حماد
- خپرندوی :: علامه رشاد خپرندویه ټولنه / کندهار
- کمپوز او ډیزاین :: علامه رشاد کمپیوټر اداره / کندهار
- کمپوزر :: خپله لیکوال
- چاپکال :: ۱۳۸۸ ش – ۲۰۰۹ ع
- چاپشمېر :: ۱۰۰۰ ټوکه
- د خپرونو لړ :: (۳۲)

اړیکې

m_rohyal2006@hotmail.com
mrohyal@gmail.com

ګرځنده

۰۰۹۳(۰) ۷۰۰۳۲۶۰۱۱

د تعلیم الاسلام راډیو ویب پاڼې له خوا :
www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپروونکي د يادښت پر ځای :

معجزه د رسالت نخښه ده

لوی خدای د خپلو بنده ګانو د لارښوونې لپاره په بېلابېلو وختونو کې لارښوونکي را استولي دي، چې د دغو لارښوونکو په واسطه يې خپل حق دين خپور کړی او د دوی په ذريعه يې د جهالت توري تيارې روښانه کړې. هر لارښوونکي خپل قوم سمې لارې ته رابللی او په دغه لاره کې يې هر ډول تکليف او زحمت ته اوږه ورکړې. د پيغمبرانو په سلسله کې ځيني داسې انبياء هم تېر سوي چې د تبليغ لپاره يې په سوونو کلونه خوارۍ، کښلي او بېلابېل تکليفونه او مشقتونه يې پر ځان وړي دي.

زموږ ستر پېشوا حضرت محمد مصطفی ﷺ د يوې ستري معجزې تر څنګ چې د وروستي آسماني کتاب څخه عبارت ده، د خپل امت د لارښوونې او رهنمايي کولو په موخه بېلابېلې معجزې ښکاره کړې، چې هره معجزه د هغوی پر رښتينې رسالت دلالت کوي، د حضرت محمد مصطفی ﷺ د معجزو بيانونه به د دغه ډول رسالو تر زغم اوښتي وي، خو د نوي نسل د پوهاوي او د اسلام پوهنې او محمدي رسالت سره د نوو ځوانانو د بلدتيا په موخه زموږ همکار او خوږ ژبي ليکوال ښاغلي مولوي عبدالهادي حماد د نبوي معجزو په نوم يوه کوچنۍ خو د محتوی په لحاظ يوه مغتنمه رساله ليکلې، علامه رشاد خپرندويه ټولنه د ښاغلي حماد صاحب دغه رساله د تبرک او د نوي نسل د خپل دين او رسول سره د مينې په موخه خپروي، خدای دې وکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي له دغي لاري د خپل ځان او ولس لپاره د خدمت مصدر وګرځو.

موږ ښاغلي حماد صاحب ته د دغي رسالې د چاپ مبارکي وايو او د دې تر څنګ دوعا کوو چي لوی خدای ﷻ دي حماد صاحب ته د اوږده او آرام ژوند تر څنګ محمدي امت ته د نور خدمت توان ورکړي.

په درنښت
علامه رشاد خپرندویه ټولنه
کندهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

۱.	پیل	۹
۲.	معجزه څه ته وايي؟	۱۲
۳.	د ځينو انبياوو عليهم السلام معجزې	۱۴
۴.	د معجزې مقصد	۱۷
۵.	كرامت	۱۹
۶.	سحر او جادو	۱۹
۷.	د سحر او معجزې توپير	۲۱
۸.	د معجزې ډولونه	۲۳
۹.	د حضرت محمد ﷺ معجزې	۲۴
۱۰.	قرآنكريم يوه ځرګنده معجزه ده	۲۷
۱۱.	د سپوږمۍ دوه ځايه كېدل	۳۰
۱۲.	د كافرانو په شوم هدف د رسول الله ﷺ	۳۳
۱۳.	د حضرت محمد ﷺ معجزه وه چې	۳۷
۱۴.	ابوجهل او ملګرو ته د رسول الله ﷺ	۳۹
۱۵.	و عتيبه ته د رسول الله ﷺ ښېرا	۴۴
۱۶.	په اسلامي نړۍ كې د عمري همت اغېز	۴۶
۱۷.	د حضرت عمر رضي الله عنه اسلام راوړل	۴۶
۱۸.	دام خير په اړه د رسول الله ﷺ دعا	۵۰
۱۹.	د ابوهريره رضي الله عنه د مور په اړه د	۵۴
۲۰.	د وچكالۍ څخه خلاصون	۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

٢١. له آسمان څخه د ملايکو راکښته کېدل ٥٦

٢٢. د بدر په غزا کي باران اورېدل ٥٨

٢٣. نبوي معجزه وه چي خاورو کافران ٥٩

٢٤. د احزاب د غزا وړاندوينه ٦٠

٢٥. د احزاب په غزا کي د سېلۍ راتګ ٦٠

٢٦. د حنين په غزا کي د معجزې په مټ ٦٤

٢٧. د رسول الله ﷺ د وژني په شوم هدف ٦٦

٢٨. د معراج پېښه نبوي معجزه وه ٦٧

٢٩. د رسول الله ﷺ د ځيګر مبارک ٧٢

٣٠. د حديبې په تړون کي د رسول الله ﷺ ٧٣

٣١. د ونو اطاعت ٧٣

٣٢. د غرونو سلام ٧٤

٣٣. د لږو خرماوو ډېروالی ٧٤

٣٤. د څو تنو په غذا په سوونو خلک ماړه ٧٦

٣٥. د معجزې په مټ د امپراتوريو د ٧٧

٣٦. له ډبرو څخه رسول الله ﷺ ته د سلام ٧٧

٣٧. د خرما د وچي وني ژړا ٧٨

٣٨. د نبوي دريځ ښورېدل ٧٩

٣٩. و رسول الله ﷺ ته د اوښ سجده ٧٩

٤٠. الهي ساتنه ٨٢

٤١. د رسول الله ﷺ وړاندويني ٨٥

٤٢. د جګړې په اړه پېشګويي ٨٦

٤٣. تر قيامت وړاندي شپږ پېښې ٨٧

٤٤. مذهب به او، سې ٨٨

٤٥. مېرمن به د مېړه سره تجارت کوي ٨٨

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۶. سپک خلک به د قومي مشرانو په نامه ۸۹
۴۷. نبوي سنت به دا ړیکو پر بنسټ وي.......... ۸۹
۴۸. د پسونو خرڅوونکي به دنګي ودانۍ......... ۹۰
۴۹. شراب او رشوت ته به ځانګړی نوم......... ۹۰
۵۰. یاجوج او ماجوج به راسي................ ۹۱
۵۱. یو سپېڅلی انسان به بربادۍ ته د پای...... ۹۳
۵۲. د دجال په نامه به یوه لویه فتنه څرګنده.... ۹۴
۵۳. د یو بې ساري حیوان راتلل.............. ۱۰۰
۵۴. پر درسته نړۍ د لوګي راتلل.............. ۱۰۲
۵۵. لمر به له لوېدیځ څخه راوخېژي.......... ۱۰۳
۵۶. مځکه په وښویېږي........................ ۱۰۴
۵۷. په وروستۍ زمانه کي به حیوانان......... ۱۰۴
۵۸. په وروستۍ زمانه کي به اور رامنځته........ ۱۰۵
۵۹. آیا معجزې همدومره دي.................. ۱۰۹
۶۰. د علامه رشاد خپرندویه ټولني چاپ ۱۱۱

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیل

نَحمَدُهُ وَنُصَلی وَنُسَلمُ عَلی رَسُوْلِهِ الْکَرِیْمْ وَعَلی آلِهِ وِاَصْحَابِهِ حُماةِ الدِیْنِ الْمَتِیْنْ وَعَلی کُل مَنْ تَابَعَهُمْ اِلی یَوْمِ الدِیْنْ.

وبعــد !

د هغه څښتن تعالی په سپېڅلي نامه، چي د تیارې شپې څخه د سپین سباوون سپیني ځلاوي برسېره کوي، هغه سباوون چي لوی څښتن پکښي د ماتمونو او سوکالیو کوربه توب له ازله ایښی دئ. همدا سباوون دئ چي له شپې سره سیالي کوي، ځیني زړونه پکښي خاندي، ځیني ناځي، خو ځیني بیا د ماتم پر تور ټغر دومره بې حاله وي چي په بېله نړۍ کي ګرځي. دا د شپو او ورځو یوازینۍ دنده نه ده، بلکي په همدې پړاو کي دواړه رانښکېل دي، منځنی ټکی په دواړو کي بریښي. همدا شپه او ورځ دي چي د هغه کهکشان څېره د عقیدې سترګو ته ښیي چي بیا تل خلاصون ترې نسته، رښتیني نېکمرغۍ او بدمرغۍ هم هلته دي. کله شپه او کله ورځ په لالهانده نړۍ کي انساني غړو ته د رښتیني نېکمرغۍ د لاسته راوړلو جوګه توب ورکوي. کله بیا فکر په دې نړۍ کي تم کړي هغه شېبې ور په زړه کوي کومي چي د ودانۍ او ورانۍ دي. انسان د خپل مریي په څېر کله هسکو غرونو ته خېژوي کله یې بیا د ژورو ځاهانو په تل کي بې هوښه غورځوي.

هوکی! دا یوازې د څښتن تعالی ﷻ دوه استازي دي. ته یې ښول ... شمېره استازي، انسان ... فکر خپلي څېړنیزي کتګورۍ ته راوبي بو

(c) ketabton.com: The Digital Library

فنا به په ډېره چابکۍ سره انساني فکر پخپلو موټو ووهي او روح به يې له بدنه بېل کړي، تش کالبوت به پاته سي.

د څښتن تعالی ﷻ ګلورين رحمت دي پر وياړمن بشر وي، چي ټوله بشريت يې په دې نړۍ کي دروهي (روحي) دوږخ او په راتلونکي عالم کي يې د عملي دوزخ څخه وژغورل، نه يوازي چي نړيوال يې د توري او تجربې په مټ قانع کړه، بلکي انسان ته يې په فکري، روحي، محيطي او داسي نورو ډګرونو کي رښتينې ډاډ ور په برخه کړ. د دې وياړ څخه تش هغه کسان بې برخي سول چي د زړونو پلازونه يې له رخې او کينې څخه ډک کړي وو، ازادي يې نه درلوده، چي د ځان په اړه پرېکړه وکړي، بلکي تر فکري استعمار لاندي راغلي وو.

هوکي! همدا د څښتن تعالی ﷻ پر بشريت باندي د خپلي لوروني له درياب څخه د يو څوڅاڅکو اورول وو.

اوس که د معاصري نړۍ بشپړه بشپړتيا له آنده تېره کړو د شک پرته دې پايلي ته رسيږو، چي د عقيدې رښتينولي د خلکو په منځو کي د يوې معما بڼه ځانته غوره کړېده، دا ځکه چي د رښتني عقيدې څښتنان لاس تر زني ناست دي په هره ځانګه کي چي مادي شته تر سترګو کړي د مين په څېر وردانګي، مقابل لوری مو په دې توانېدلی دئ، چي زموږ په علم، کلتور، دود، ازادي او داسي نورو کي په دلاوره زړه لاس وهنه وکړي. په ورته ډول د دې جوګه سوی دئ چي پر فکرونو مو داسي توره پرده وغوړوي، چي حق راته باطل او باطل راته حق ښکاره کړي د ساري په ډول که د علم ځانګه را واخلو پخپله خوښه مو علم و مذهبي او عصري ته ويشلی دئ، حال دا چي پوهه دوې برخي او ټولنه مذهبي او عصري پوهان نه سي قبلولای بلکي ساينسي پوهه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مذهبي پوهي ځنې زېږي او ساینسي پوهه مو د مذهب ثبوت کوي. لنډه داچي هر څومره چي پر ورېغیږو بیا به هم لږ وي خو داچي که د رښتیني عقیدې څښتنان لاس تر زني نه کښیني او د خپلي لاري مله له لاسه ورنه کړي نو په کار ده، چي د عقیدوي دفاع په هره زاویه کي د وس تر بریده کار وکړي، بلکي په کار ده چي د دفاع تر کرښو یې تېره معارضوي بڼه ورکړي.

د دفاع لپاره ډیري لاري سته خواړونده یې یوه ځانګه دا هم کېدای سي، چي خلګو ته هغه نبوي ثبوتونه تر نظر تېر سي کوم چي حضرت محمد ﷺ پخپله زمانه کي خلک په قانع کړي دي، چي یوه برخه یې د معجزو ځنې عبارت ده چي یو په بل پسې به یې تر بحث لاندي ونیسو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

معجزه څه ته وايي؟

معجزه هغه کړني ته ویل کېږي، چې د پیغمبرۍ د دعوه کوونکي له لوري څخه د عادت خلاف کار څرګند سي او د هغه کړني کول نور خلګ عاجز کړي تر څو خلګ وپوهېږي، چې نوموړې کړنه دالله ﷻ د نبي پرته بل څوک نه سي تر سره کولای، الله ﷻ و ډېرو انبیاوو ته معجزې ورکړې دي، څکه الله ﷻ فرمایي:

لَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا رُسُلَنَا بِٱلۡبَيِّنَٰتِ[۱]

ژباړه: بېشکه موږ رسولان (نبیان ، استازي) د ښکاره نښو (معجزو) سره لېږلي دي.

لکه چي ومو ویل: معجزه د عادت خلاف یوه کړنه ده، د عادت خلاف کړني دوه ډوله کېدای سي، یوه دا چي داسي کړنه تر سره سي چي په مشاهدت یې څوک نه سي ښودلای خو امکان یې وي، دوهمه دا چي داسي کړنه تر سره سي چي په مشاهدت هم ښودل کېدای سي خو تر یوه بریده ګران کار وي، د مثال په ډول ویلای سو: که ستاسو په کوڅه کي یوه وچه ونه ولاړه وي د څو کالو په بهیر کي یې پاڼي نه وي کړي. یو موثق کس (باوري څوک)، چي خبره یې د باور وړ وي تاسو ته ووایي چي د کوڅې وني شنې پاڼي پیدا کړي دي. څرګنده ده چي تاسو به

---

[۱] سورة الحديد، الاية – ۲۵. وسميت معجزة لأن البشر يعجزون عن الأتيان بمثلها، تفسير قرطبي ج: ۱ص: ٦٩.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعجب وکړئ او دا به ډېر ګران کار درته ښکاره سي او که تاسو ته همهغه کس ووايي چې د کوټې وچې وني نن د يو چا سره خبري کولې. تاسو به دا خبره د شک پرته درواغ وبولئ. د نومړي کس لومړی وينا د يو ګران، ممکن او مشاهدوي کار لپاره مثال سو او دوهمه وينا يې د يوې ممکني غير مشاهدوي کړني لپاره مثال سو، خو پاته دي نه وي چې مشاهدوي او غير مشاهدوي مو په دې اعتبار وره وويل، چې د فطرتي توان پرته يې څوک په مشاهدت نه سي ښودلای.

په پورته مثال کي مو د عادت خلاف کړنه وپېژندل په همدې ډول الله ﷻ خپل استازي د داسي پېښو څوګه کړي، چې ښېخي عقلي شونتيا څخه دباندي وي يا په بل عبارت خلک چې يې په سترګو نه ويني په ډېره چابکي به د درواغو پرېکړه پرې وکړي. پاته دي نه وي چې دغسي کړني يوازي د کوم خاص پيغمبر څخه نه دي څرګندي سوي، بلکي د زيات شمېر انبياوو څخه څرګندي سوي دي، د مثال په ډول:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځينو انبياوو عليهم السلام معجزې

الله ﷻ و موسی عليه السلام ته د مار معجزه ورکړې وه، کله چي به يې خپله لکړه وغورځوله د هغې لکړي څخه به لوي اپي مار جوړ سو او و همدې معجزې ته د فرعون ټول ساحران عاجزه سول او پدې پوه سول چې دا سحر نه دئ بلکي معجزه ده، لکه چي الله ﷻ فرمايي:

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾ (۱)

ژباړه: نو لکړه يې وغورځوله بيا ناڅاپه لوی ښکاره مار ترې جوړ سو.

همدا ډول الله ﷻ و عيسي عليه السلام ته د مړو د ژوندي کېدو معجزه ورکړې وه، لکه چي الله ﷻ فرمايي:

أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ (۲) .

ژباړه : زه و تاسو ته يوه معجزه ستاسو د (پالونکي) له لوري راوړم، زه و تاسو ته د مرغه په څېر يو شی جوړوم بيا پکښې پو کوم نو د الله ﷻ په امر به (ژوندی) مرغه سي.

الله ﷻ وابراهيم عليه السلام ته اور يخ ورګرځاوه، کله چي نمرود د ده لپاره ډېر زيات زورور اور تيار کړی و. لکه چي الله ﷻ فرمايي:

---

(۱) سورة الاعراف الاية (۱۰۷).

(۲) سورة آل عمران الاية (۴۹)

(c) ketabton.com: The Digital Library

قُلْنَا يَٰنَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَٰمًا عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ ﴿٦٩﴾[1]

ژباړه: موږ ورته وويل: اې اوره! پر ابراهيم ﷺ باندې يخ او جنت سه.

په همدې ډول کله چې د صالح ﷺ قوم له ده څخه د معجزې غوښتنه وکړه صالح ﷺ د الله ﷻ په امر سره د غره څخه اوښه را وايستل لکه چې الله ﷻ فرمايي:

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَٰلِحًا ۗ قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ ۖ قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ لَكُمْ[2]

ژباړه: و ثموديانو ته مو د دوى ورور صالح ﷺ په پيغمبرى ورولېږى ده ورته وويل اې قومه! د الله ﷻ عبادت وکړئ ستاسو لپاره د الله ﷻ پرته بل خداى نسته تاسو ته ستاسو د (پالونکي) له لوري څخه معجزه راغله دغه ستاسو لپاره د الله ﷻ اوښه ده.

و داود ﷺ ته الله ﷻ اوسپنه په لاس کي داسي نرمه کړې وه لکه موم څکه الله ﷻ فرمايي: وَأَلَنَّا لَهُ ٱلْحَدِيدَ ﴿١٠﴾

ژباړه: موږ و داود ﷺ ته اوسپنه نرمه کړې وه.

و سليمان ﷺ ته الله ﷻ بادونه او پېرانان تابع ګرځولي وه، څکه الله ﷻ فرمايي:

وَلِسُلَيْمَٰنَ ٱلرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ ۖ وَأَسَلْنَا لَهُۥ عَيْنَ

---

[1] سورة الانبياء الاية (٦٩).

[2] سورة الاعراف، الايه (٧٣)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ٱلْقِطْرِ ۖ وَمِنَ ٱلْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِۦ ۖ [١]

ژباړه : و سليمان عليه السلام ته بادونه تابع وه، سهار يې د يوې مياشتي، ماښام يې د يوې مياشتي مزل كاوه او د قطر چينه مو ورته بهېولې وه او ځينو له پېرانانو څخه د ده په مخ كي د الله جل جلاله په امر كار كاوه.

همدا ډول الله جل جلاله و نورو پيغمبرانو ته هم معجزې وركړي وي، لكه د حضرت محمد صلى الله عليه وسلم معجزې چي وروسته به مفصل ډول راسي او داسي نور.

په هر صورت دا ټولي داسي كړني دي چي د انساني توان څخه دباندي دي.

د يادوني وړ ده، چي پورته مو د لږ اشارې په كولو سره څرگنده كړه چي معجزه د عجز څخه اخيستل سوې ده، عجز د عربي ژبي څخه په ناتوانۍ ژباړل كېږي او دلته مو خه ځني د انسانانو ناتوانه كول دي دا چي د دې ناتوانۍ څخه مو خه څه ده؟ په جواب كي ويلاى سو :

---

[١] سورة سبا الاية (١٢).

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې مقصد

څرګنده ده چې معجزه يو منطقي دليل نه دئ لکه چې په ښکاره موضوعاتو کې چې استعماليږي، د مثال په ډول څوک ستاسو څخه وپوښتي چې کعبه ولي کعبه بولي؟ تاسو په جواب کي ورته ووايا ست: کعبې ته له دې امله کعبه وايي چې پر مکعب شکل باندي جوړه ده او مکعب شکل د هندسي فن له آنده هغه شکل ته ويل کيږي، چې څلور ګوتيزه او متساوي الاضلاع وي دا چې کعبه هم په دې بڼه جوړه ده ځکه ورته کعبه وايي.

دا يو منطقي دليل سو، خو معجزه له داسي دليل څخه بېله ده، بلکي معجزه د يو کس د رسالت پر رښتينولۍ باندي دليل دئ البته يو مشاهدوي دليل دئ او د دې دليل لامل دا دئ چې عقيده طبعاً له غيبو او پټو شيانو سره اړه لري د هر دين پلټنه چې وکړئ د هغه دين پيروان خامخا داسي عقيدې لري او د داسي شيانو پر راتلو باندي باور لري، چې په سترګو نه ليدل کيږي، لکه مسلمانان چې د جنت، دوزخ او داسي نورو شيانو د راتګ عقيدې لري دا ټوله په دې معنی دي چې يو داسي واکمن سته چې غيب شيان پالي او د شتو تر بريده يې رسوي نو کوم څوک چې داسي کړنه تر سره کړي چې د انساني توان له دائرې دباندي وي يقيني خبره ده چې د داسي چا تړاو به د هغه واکمن سره وي چې د عقيدوي او غيبي شيانو څښتن دئ او دغه کس پخپل رسالت کي رښتين دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله خبره دا ده چې د نړۍ د ادیانو متخصصین وایي: د ټولو عقیدو څښتنان په دې آند دي، چې رښتیني مذهب یو دئ هغه واکمن یو یا سره هم نظره او کلک تړاو لرونکي دي چې د غیبو شیانو واک یې په توان کي دئ نور ټوله دینونه باطل دي، خو په دې ځای کي لاره پیچل سوې ده، چې رښیتنی دین له باطلو دینونو څخه څنګه توپیر سي هر چا د خپل وس سره سمي هڅي کړي دي چې پخپل فکر رښتینی دین انتخاب کړي. له نېکه مرغه موږ مسلمانان ټوله په دې عقېده یو، چې رښتیني دین اسلام دئ یا تر اسلام وړاندي هغه دینونه دي کوم چې قرآن ښودلي دي ځکه چې مشاهدوي دلیل لري هغه دلیل چې د څښتن تعالی ﷻ پرته یې له چا سره توان نسته، بلکي هره معجزه و بشریت ته یو خبر دئ چې تاسو که اسلام دین حق نه بولئ نو ستاسو لاره خلاصه ده تاسو هم داسي کړنه تر سره کړئ، تر اوسه هیڅوک پیدې نه دئ بریالی سوی چې د معجزې په څېر دلیل وړاندي کړي لکه وروسته چې به راسي. البته ځیني شیان سته چې په ښکاره د معجزې سره ورته والی لري لکه په روا شیانو کي کرامت او په ناروا شیانو کي سحر، خو په حقیقت کي هر یو د معجزې سره زیات توپیر لري چې یو په بل پسې به یې تربحث لاندي ونیسو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرامت

د ولي الله (د الله ﷻ دوست) و هغه کړني ته کرامت ویل کېږي، چي د عادت خلاف وي، البته د ده بې ارادې تر سره سي او هم دا یې د معجزې سره توپیر دئ چي معجزه د نبي په اراده او د خلکو په غوښتنه سره تر سره کېږي او کرامت د ولي بېله ارادې تر سره کېږي.

سحر او جادو

سحر د شرعي اصطلاح له مخي په هغه شي پوري خاص کړل سوی دئ چي سبب یې څرګند نه وي او د حقیقت پر خلاف یوازي یوه ذهني لومه وي[1].

د لا روښانتیا په موخه ویلای سو، چي سحري کړنه د سحر کوونکي له خوا د خلګو د سترګو غلطول دي په حقیقت کي هیڅ شتون نه لري د ساري په ډول په ځینو ځایونو کي لیدل کېږي یو څوک جماد (وچ) شی په نبات (شنه) شي اړوي لکه: چي د یوه لرګي څخه لوند نیالګی جوړ کړي. داسي کړنه د شریعت له مخي جرم دئ، الهي کوم پیغام پکښې نسته بلکي د یوه کسب په مټ هر څوک دغه کړنه تر سره کولای او زموږ د سپېڅلي اسلام له پلوه د سحر کوونکي لپاره د سختو عذابو ژمني

---

[1] السحر فی عرف الشرع مختص لکل امر یخفی سببه ویتخیل علی غیر حقیقته. تفسیر کبیر ج:۱ ص: ۴۳.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوي دي او د کبیره (لویو) ګناهونو په ډله کي شمېرل سوی دئ، عقیده ورته ساتل کفر بلل سوې ده بل لا دا چي سحر کوونکي ته پر اسلام پاتېدل ناشوني دي ځکه الله ﷻ فرمایي:

وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَـٰنُ وَلَـٰكِنَّ ٱلشَّيَـٰطِينَ كَفَرُوا۟ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ...[۱].

ژباړه: سلیمان علیه السلام کفر نه دئ کړی مګر شیطانانو کفر وکړ خلګو ته یې سحر ورښودی.

د پورتني آیات څخه په څرګند ډول معلومېږي، چي الله ﷻ د سحر څخه په کفر تعبیر کړی دئ.

د دې ناوړه عمل په اړه بجالة رضي الله عنه د رسول الله علیه السلام څخه روایت کوی: د سحرکونکي سزا دا ده چی سریې په توره ووهل سي[۲].

حضرت بجالة رضي الله عنه فرمايي: موږ ته د حضرت عمر رضي الله عنه تر مړيني یو کال وړاندی د عمر رضي الله عنه له خوا یو لیک راغلی په لیک کي حضرت عمر رضي الله عنه لیکلي وه: هر سحر کوونکی نارینه او ښځه ووژنئ[۳].

د حضرت ابو موسی اشعري رضي الله عنه څخه روایت دئ، چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: درې کسان الله ﷻ جنت ته نه پرېږدي: لومړی– شراب څښونکی. دوهم: د وصیلې پرېکوونکی او دریم: د سحر تصدیق کوونکی[۴].

---

[۱] سورة البقرة الآية (۱۰۲)

[۲] رواه الترمذی، وقال الصحیح انه من قول جندب آه. زواجر.

[۳] رواه البخاری

[۴] رواه الامام احمد فی مسنده، وابن حبان فی صحیحه وابویعلی والحاکم وصححه، وقال المنذری فی الترهیب من شرب الخمر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سحر او معجزې توپير

سحر يو ناروا كار دئ او معجزه د يوه سپېڅلي كس څخه د يوه سپېڅلي كار د ځرګندولو څخه عبارت ده كه څه هم د معجزې او سحر تر منځ توپير د پورتنيو خبرو په نظر كي نيولو سره ډېر ځرګند دئ خو بيا هم د لا سپيناوي په موخه يې ځيني توپيرونه تر بحث لاندي نيسو، چې د لاندنيو توپيرونو څخه عبارت دي:

۱. معجزه د هغه چا له لاسه ځرګندېږي، چې د نبوت دعوه كوونكى او رښتينى او تاكلى انسان وي او سحر د هر چا له لاسه منځته راتلاى سي.

۲. سحر پرته له دې چې د كتونكو لپاره لنډ مهالى غولونكى دئ په حقيقت كي هيڅ نسته او معجزه يو حقيقي شى ده، چې په حقيقت كي هم شتون لري لكه د صالح عليه السلام اوښه چې تر يوه وخته پوري يې و مسلمانانو ته د خوراك لپاره شيدې وركولې[(۱)].

۳. سحر چا ته كوم تاوان نه سي رسولاى او د معجزې په مټ د الله جل جلاله په امر سره خلګ په يقينې ډول هلاكېداى سي، لكه چې الله جل جلاله يې په قرآنكريم كي يادونه كړې ده[(۲)].

۴. معجزه تل پر سحر باندي برلاسې وي او سحر د معجزې په

---

(۱) طبرى – التفسير ۲۴ / ۴۵۸.

(۲) مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ ۚ وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ سورة بقرة، الاية (۱۰۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړاندي تېټ راغي لکه د موسی ﷺ په کيسه چي کله موسی ﷺ لکړه وغورځوله. د ساحرانو ټوله سحر يې په وړاندي مات سو او ساحران پوه سول، چي د موسی ﷺ کړنه سحر نه بلکي يوه معجزه ده، ځکه زموږ يو داسي توانا سحر يې په وړاندي مات سو، چي موږ يې له ډېره وخته تابيه نيولې وه[1].

د پورتنيو توپيرونو ترڅنګ سحر له معجزې سره نور توپيرونه هم لري چي سالم فطرة يې له ورايه پېژندلای سي.

---

[1] وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ فِرۡعَوۡنَ قَالُوٓاْ إِنَّ لَنَا لَأَجۡرًا إِن كُنَّا نَحۡنُ ٱلۡغَٰلِبِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ نَعَمۡ وَإِنَّكُمۡ لَمِنَ ٱلۡمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾ قَالُواْ يَٰمُوسَىٰٓ إِمَّآ أَن تُلۡقِيَ وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحۡنُ ٱلۡمُلۡقِينَ ﴿١١٥﴾ قَالَ أَلۡقُواْۖ فَلَمَّآ أَلۡقَوۡاْ سَحَرُوٓاْ أَعۡيُنَ ٱلنَّاسِ وَٱسۡتَرۡهَبُوهُمۡ وَجَآءُو بِسِحۡرٍ عَظِيمٖ ﴿١١٦﴾ ۞ وَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنۡ أَلۡقِ عَصَاكَۖ فَإِذَا هِيَ تَلۡقَفُ مَا يَأۡفِكُونَ ﴿١١٧﴾ فَوَقَعَ ٱلۡحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَغُلِبُواْ هُنَالِكَ وَٱنقَلَبُواْ صَٰغِرِينَ ﴿١١٩﴾ وَأُلۡقِيَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ ﴿١٢٠﴾ سورة الاعراف ۱۱۳ – ۱۲۰ آيتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې ډولونه

ځرنګه چې معجزه يوه داسې کړنه ده، چې تر انساني توان او ساينسي وړتيا دباندې ده خو پخپل ځان کې څلور ډولونه لري چې د لاندنيو ډولو څخه عبارت دي :

لومړی : د معجزې کړنه د عادت خلاف وي هيڅ يوه برخه يې د عادت سره سمون نه خوري لکه د لکړې څخه د مار جوړېدل ، د سپوږمۍ دوه ځايه کېدل، د اسمان څخه رالوېدل او داسې نور.

دوهم : معجزه يوه داسې کړنه وي، چې د عادت خلاف خو نه وي مګر په ټاکلي او مخصوص وخت کې يې راتلل د عادت خلاف وي لکه د طوفان راتلل، زلزلې کېدل او داسې نور.

دريم : معجزه يوه داسې کړنه وي، چې د عادت خلاف نه وي او نه يې په ټاکلي وخت کې راتګ د عادت خلاف وي خو د ځرګندېدو لاره يې د عادت خلاف وي لکه د پيغمبرانو په دعا د باران اورېدل، د ناروغ جوړېدل او داسې نور.

څلورم : معجزه يوه داسې کړنه وي، چې د عادت خلاف نه وي او نه يې د ځرګندېدو لاره د عادت خلاف وي مګر د دغه کړنې په راتګ وړاندې پوهه يې د عادت خلاف وي لکه د نبي ﷺ وړاندوينه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت محمد ﷺ معجزې

لکه مخکې چې مو وويل الله ﷻ په هره زمانه کې خپلو پيغمبرانو ته داسې معجزې ورکړې دي، چې د الهي دين نه منونکي به ترې عاجزه وه لکه چې د حضرت موسی علیه السلام په زمانه کې چې سحر او جادوګري ډېره مخ په وړاندې وه د هغې زمانې د خلکو په آند د درنښت وړ انسان هغه څوک و، چې د سحر په ناروا لاره کې به يې ډېره برلاسی درلوده الله ﷻ و موسی علیه السلام ته داسې معجزه ورکړه، چې د دوی ټول سحر او جادو يې په وړاندې مات و. د حضرت عيسی علیه السلام په زمانه کې طب پوهنه ډېره مخ په وړاندې وه تر داسې بريده چې د هغې زمانې خلکو د هرې ناروغۍ لپاره درمل پيدا کړي وه يوازې يې د مورزاده ړانده، مړي ژوندي کېدل او پس ناروغۍ درملنه نه سوای کولای الله ﷻ و عيسی علیه السلام ته د دغه درو وارو درملنه د معجزې په بڼه ورکړه، چې ټوله نه منونکي يې په وړاندې ناتوانه سول.

تر ټولو په وروستۍ زمانه کې الله ﷻ حضرت محمد ﷺ په پيغمبرۍ ولېږۍ په دغه زمانه کې کوم درس ځای نه و، يعني نه داسې مدرسه او نه مکتب و چې په مټ يې خلکو علوم او فنون زده کړي وای او د دغه ځای څخه دي خلکو ته علمي، ادبي او هنري افکار رسېدلي وای. يوازې د شعر خطابي او بياني فن و، چې په خلکو کې يې طبعاً دود موندلی و او خلکو زياته پاملرنه هم ورته کوله که څه هم زيات خطيبان او شاعران يې د ليک او لوست څخه هم بې برخې وه، خو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيات تمرين په مټ يې لوړ، لوړ مقامونه ګټلي وو آن تر دې چې د هغې زمانې شعرونه تر اوسه پورې د عربي ادب يوه برخه ده. د دوی د اشعارو د ودې يو لامل دا هم کېدای سي، چې مرکزي عربستان د تجارت مرکز و، د زياتو سيمو څخه خلک ورته راتلل په ځانګړې ډول د حج د اداء کولو په وخت کي به تجارتي کاروانونو د مکې و لورې ته مخه کړه، زيات خلک به سره يو ځای کېدل په همدې وجه مکه د ادبي مشاعرو مرکز هم بلل کېده، د هرې سيمې خلکو زيار ايستی چې يو شعر راوړې او د خلګو د مجموعې په وړاندې يې ووايې او ځان ته د خپل شعر معيار معلوم کړي. د دې سره به ځينو خلکو خپلې بوللې (قصيدې) د مکې په خونه کي ځړولې چې ښه بېلګه يې د اسلام د څرګندتيا پر مهال د هغه قصيدو څخه عبارت ده، چې په مکه کي ځړېدلې اوه قصيدې وې چې د معلقات سبعه په نامه يادېدلې.

د دوی په اند شعر او شاعري وياړ و، دوی به د خپلو شاعرانو زيات درنښت کاوه او د خپل قوم د برترۍ لپاره به يې د خپلو شاعرانو نومونه يادول او د شاعرانو لرل به يې د خپل قوم د عزت په موخه سند ګرځاوه. مګر د خپلو کوچنيانو ښوونې او روزني ته يې هيڅ پاملرنه نه کوله، همدا لامل و چې د مکې او حجاز د سيمو زيات خلک په ليک او لوست نه پوهېدل.

د يادوني وړ ده، چې په هغه وخت کي درې علوم و عربو ته په ميراثي ډول پاته ول لومړی دا چې دوی به د ستورو پېژندنه کول او په مټ به يې ځان ته د باران د اورېدلو وخت معلوماوه، دوهم دا چې پل زني به يې زده کول او دوی په دې کار کي زيات مهارت هم درلودی، دريم دا چې د نسبونو زده کړه به يې کول او په دې لاره کي يې هم زياتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هڅي کولې او د دې فن په يادولو کې يې هيڅ ډول زيار نه سپماوه[۱].

په همدغه وخت کې څښتن تعالی ﷻ حضرت محمد ﷺ د بشريت خپل استازی ولېږی داسي استازی و، چي په بشريت کي تر ټولو غوره انسان و تر داسي بريده چي په غوره والي کي يې ساری نه لري، د ده په راتګ سره تر ټولو وړاندي د ده خپل قوم د مخالفت سخت عکس العمل وښودی، الله ﷻ د ده د رښتينولی په موخه زياتي معجزې ورکړې، چي ځيني يې د ده تر زمانې پوري خاص وې او يوه ځرګنده معجزه يې تر اوسه پوري لا سته او تر قيامته پوري به هم وي چي د قرآني معجزې څخه عبارت ده، دا يوه لويه او ځرګنده معجزه ده چي تفصيل يې په لاندي ډول دئ:

---

(۱) وَلَكِنَّ الْقَذْفَ بِالنُّجُومِ قَدْ كَانَ قَدِيمًا، وَذَلِكَ مَوْجُودٌ فِي أَشْعَارِ الْقُدَمَاءِ مِنْ الجَاهِلِيَّةِ ... الروض لانف ج: ۱ ص: ۳۵۴ فصل في الكهانة، انساب الاشراف ج: ۳ ص: ۱۹۸، عشائر العراق ج: ۱ ص: ۳۷، احوال القبائل، سبل الهدی والرشاد، ج: ۱ ص: ۱۳۵، الروض الانف، ج: ۱ ص: ۱۷۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن کریم

یوه څرګنده معجزه ده

څرګنده ده، چې رسول الله ﷺ د ماشوتوب څخه کومه زده کړه نه وه کړې او نه په قریشو کې د لیک او لوست زده کړه دود وه لکه مخکې چې مو اشاره ورته وکړه، نه د مکې قریشو د رسول الله ﷺ څخه شعر یا ادبي ټوټې اوریدلې وې. څه وخت چې نوموړی په رسالت سره وویاړل سو نو قریشو ته یې د الله ﷻ سپیڅلی کلام قرآنکریم واوروی، داسې کلام چې د ادبي قانون له مخې هیڅ ډول نیمګړتیا نه پکښې تر سترګو کېده بلکې هیڅا د داسې کلام په څېر ادبي وینا نه سوای کولای په پایله کې ټول خلک ورته عاجزه سول، هر څومره چې یې لاس او پښې ښورول هڅو یې هیڅ ګټه نه کول پرته له دې چې و دې کلام ته د ناتوانی سرونه ټیټ کړي نه یوازې چې د ټوله قرآن په څېر دوی یوه مفصله وینا نه سوای کولای بلکې د قرانکریم د یوه کوچنې سورت په څېر یې هم یوه وینا نه سوای کولای. سربېره پر دې که د ټوله بشریت ادیبان سره یوځای سي بیا هم د دې جوګه نه دي، چې څوک دې پکښې یو سورت جوړ کړي، ځکه الله ﷻ د دغې خبرې د ثبوت او سپیناوي په موخه ټولو انسانانو ته خبر ورکړی دئ او فرمایلي یې دي:

وَإِن كُنتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَٱدۡعُواْ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴿٢٣﴾ (۱)

ژباړه: كه چيري تاسي په شك كي ياست د هغه (قرآن) څخه چي موږ پر خپل بنده باندي نازل كړى دئ نو راوړئ يو سورة د دې قران په څېر او هغه خپل مرستيلان د الله ﷻ پرته وبولئ (وننګوئ) كه رښتيا ويونكي ياست.

الله ﷻ شاوخوا څوارلس سوه كاله وړاندي ټولو انسانانو ته خبر وركړى دئ او ويلي يې دي: كه تاسو شك لرئ چي قرآن د الله ﷻ كلام نه دئ او واياست چي دا كتاب رسول الله ﷺ د ځانه جوړ كړى دئ، نو رسول الله ﷺ خو يو انسان و تاسو هم انسانان ياست ونيسئ تاسو هم دا كار وكړئ. تر اوسه پوري هيڅوك نه دئ توانېدلى چي د دې قران په څېر يو كوچنى سورة جوړ كړي.

په بل ځاى كي الله ﷻ فرمايي: يوازي انسان نه بلكي كه پيرانان هم ورسره په مرسته كي مله سي هم دا كار نه سي كولاى ځكه قرآن د الله ﷻ كلام دئ د الله ﷻ كړنه د ده پرته بل څوك نه سي كولاي الله ﷻ فرمايلي دي:

قُل لَّئِنِ ٱجۡتَمَعَتِ ٱلۡإِنسُ وَٱلۡجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأۡتُواْ بِمِثۡلِ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ لَا يَأۡتُونَ بِمِثۡلِهِۦ وَلَوۡ كَانَ بَعۡضُهُمۡ لِبَعۡضٖ ظَهِيرٗا ﴿٨٨﴾ (۲)

ژباړه: ووايه (اې محمده ﷺ!) كه چيري انسانان او پيرانان سره يو ځاى سي چي د دې قران په څېر (يو كتاب) راوړي را به يې نه وړي د دې قرآن په څېر كه څه هم ځيني له دوى د ځينو ملاتړ كوونكي

---

(۱) سورة بقره – ۲۳ آيت.

(۲) سورة الاسراء – ۸۸ آيت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(مرستيالان) هم سي.

د پورتنيو خبرو په نظر کي نيولو سره په ښکاره ټکو کي وښودل سوه چي قرآن يوه داسي معجزه ده، چي تر اوسه پوري پاته او تل به وي نو کوم څوک چي د اسلام په وړاندي شک لري نو د دې معجزې په ليدلو سره يې شک له منځه تلای سي، ځکه که يې څوک معجزه نه بولي نو د دې قرآن په څېر دي يوه وينا وړاندي کړي چي د قرآن کريم سره په فصاحت، بلاغت، اخبار بالغيب او نظم کي ورته والی ولري.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپوږمۍ دوه ځایه کېدل

د رسول الله ﷺ یوه بله څرګنده معجزه دا وه، چې د مکې کافرانو وپتپیله چې محمد ﷺ درواغجن ثابت کړي او داسې غوښتنه ترې وکړي چې د بنده له توانه وتلې وي هغه دا چې له اسمانه څخه دي محمد ﷺ سپوږمۍ راکښته کړي که رښتیا هم دغه کار وکړي نو رښتینی پیغمبر دئ او د رسالت په دعوه کې رښتینی دئ او که یې ونه کړي نو د رسالت په دعوه کې درواغجن دئ.

په هر صورت دوی دا کار وکړ د رسول الله ﷺ څخه یې د سپوږمۍ د راکښته کېدو غوښتنه وکړه رسول الله ﷺ د دوی خبره واورېده او د څښتن تعالی ﷻ څخه یې وغوښتل تر څو سپوږمۍ راکښته او د دوی غوښتنه پوره کړي الله ﷻ پخپله لویه توانایي سره دا کار وکړ، په منی نومي ځای کې یې د آسمان له لوري سپوږمۍ راکښته کړه، سپوږمۍ دوه ځایه سوه د مکې او شاوخوا سیمو خلکو دغه کار په ویښه او په څرګند ډول ولیدی. البته دغه پېښه د شپې په منځنۍ برخه کې رامنځته سوه او الله ﷻ هم د دې پېښې یادونه په قرآنکریم کې کړې ده(۱).

---

(۱) ٱقۡتَرَبَتِ ٱلسَّاعَةُ وَٱنشَقَّ ٱلۡقَمَرُ ﴿١﴾ وَإِن يَرَوۡاْ ءَايَةٗ يُعۡرِضُواْ وَيَقُولُواْ سِحۡرٞ مُّسۡتَمِرّٞ ﴿٢﴾ وَكَذَّبُواْ وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهۡوَآءَهُمۡۚ وَكُلُّ أَمۡرٖ مُّسۡتَقِرّٞ ﴿٣﴾ سورة قمر الایات ۱ – ۳. بخاري – الصحیح (فتح الباري ۷/۲۲۴) و رواه مسلم برقم: (۲۸۰۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس خبره دا ده، چي ایا دغه کار هم شونی دئ؟ یا په بل عبارت په پورتنۍ معجزه کي لاندنۍ دوې پوښتني پیدا کیږي:

لومړۍ پوښتنه: څرنګه چي سپوږمۍ یو سیار ستوری دئ، نو ستوري د فلکیاتو د علم له انده په ځان کي ماتوالی مني؟

دوهمه پوښتنه: که دغه پېښه رامنځته سوې وي نو ولي یوازي د دغه خبري پېښلیک یوازي مکه وال بیانوي په کار وه، چي د ټولي نړۍ خلګو لیدلې وای او د نړۍ د هر ګوټ څخه تاریخ پوهانو نوموړې پېښه پخپلو لیکنو کي درج کړې وای؟

د لومړۍ پوښتني جواب: تر نولسمي پېړۍ وړاندي د مذهب پوهانو او ساینس پوهانو تر منځ د ستورو ماتوالی او یا نه ماتوالی یوه توده موضوع وه په پایله کي ډېر اوږده بحثونه او مناظرې پر جوړې وې، بلکي د پېړیو، پېړیو څخه دواړو ډلو د خپلو نظرونو د ثبوت لپاره اوږده اوږده کتابونه لیکلي وه. د مذهب پوهانو په ډله کي د نوموړي موضوع ثبوت د عقیده پوهانو دنده وه او په دوی پوري اړه لري د دوی له انده ټول ستوري که سیارات دي که ثوابت دي پخپل منځ کي ماتوالی مني او د ساینس پوهانو له انده دغه کار شونی نه و، بلکي ټول ستوري یو نه جلاکېدونکي او نه څیري کېدونکی شیان ول، خو د دوی دغه اوږدې مناظرې په اوس مهال کي په څرګند ډول بې ګټې ثابتي سوې دي او په ښکاره ډول د مذهب پوهانو په ګټه موضوع ثابته سوې ده، څوک چي لږ مطالعه لري هغه ته ثابته ده، چي ستوري په هر مهال کي کېدلای سي چي ټوټه ټوټه سي او د لا سپیناوي لپاره ویلای سو، چي ټولي نړۍ ولیده چي د سپیني روسیې په سیمه کي په شلمه پېړۍ کي د ځینو سیارو ټوټې ولوېدې او دا خبره ثابته سوه چي سیارې ماتېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آخر دا چي دا خبره هم په زړه ورتوب ثره کېداى سي، چي د رسول الله ﷺ په زمانه کي سپوږمۍ دوه ځای ه سوې ده.

د دوهمي پوښتني جواب : څرنګه چي دغه معجزه په داسي مهال کي رامنځته سوې ده، چي ټول خلګ په خواږه خوب ویده وو ډېر لږ خلګ به داسي وو چي ویښ به وو، نو کوم څوک چي ویښ وو نو هغو د لیک او لوست توان نه درلودی ځکه په هغه زمانه کي لیک او لوست ډېر کم و که چا درلودی هغو به نه وي لیکلي ځکه په هغه وخت کي د تاریخ د ضبط د ارزښت احساس د خلکو سره نه و او نه یې خلک په درنښت پوهېدل یوازي تاریخي پېښي د وینا له مخي په میراثي ډول پاتېدلې.

بله خبره دا ده: هره خبره چي نور څوک یې بیان نه کړي دا د دې ثبوت نه دئ چي دغه موضوع نو درواغ ده. که د دې ثبوت نسته چي د مکې والو پرته نوري نړۍ په پېښلیکونو کي د سپوږمۍ د لوېدو یادونه نه ده کړې دا په دې معنی نه ده چي د سپوږمۍ لوېدل نه دي رامنځته سوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کافرانو په شوم هدف

د رسول الله ﷺ پوهاوی

رسول الله ﷺ ته چې الله ﷻ د هجرت اجازه وکړه، دی مبارک په داسې مهال کې و مدينې ته وکوچېدی چې کافرانو د ده د وژلو پرېکړه کړې وه او ده ته الله ﷻ د کافرانو د شوم هدف په اړه معلومات ورکړل او د کافرانو د پوره تياري سره دی مبارک روغ رمټ مدينې ته ورسېدی، دا چې دی مبارک د قريشو په شومو هدفونو د الله ﷻ له لوري خبرېدی دا د رسول الله ﷺ معجزه وه.

د پېښې لنډيز په لاندې ډول دئ:

ټولو اصحابو ته رسول الله ﷺ اجازه ورکړې وه، چې مدينې ته هجرت وکړي قريشو چې د مبارکو اصحابو هجرت وڅاری په دې پوه سول چې اوس نو زموږ لپاره د يوې لويې بلا لاره پرانيستول سوه ځکه که هغوی مهاجر سي نو زموږ د تجارت لويه لاره بندولای سي او هر وخت چې وغواړي د توانايي په پيدا کېدو سره کولای سي چې پر موږ حمله وکړي نو د دې ناورين څخه د وتلو لاره بايد ولټول سي نو له دې امله يې دا غوره وګڼل، چې د قريشو يوه لويه مشوره را وبولي او يوه لاره پيدا کړي هغه و چې د قريشو د مشورې په سرای (دارالندوة) کې د قريشو اووه واړه قومونه سره راټول سول د رسول الله ﷺ څخه د خلاصون په موخه يې ډول، ډول نظرونه وړاندې کړل خو آخر د لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبخت ابوجهل رايه ټولو تصويب کړه، د ده رايه دا وه چې د ټولو قومونو څخه يو، يو نامتو پهلوان دي وټمارل سي، په ښه وسله دي سمبال سي او رسول الله ﷺ دي ووژني کله چې محمد ﷺ ووژل سو نو د ده کورنۍ د دې توانايي نه لري چې د ټولو قومونو سره جګړه وکړي آخر دې ته اړه ده چې ديت واخلي نو موږ ټول قومونه به ديت ورکړو او د تل لپاره به د ده له شره څانونه خلاص کړو. د دې نظر په وړاندي کولو سره ټول موافق سول او عملاً يې دغه کار پيل کړ او د رسول الله ﷺ د وژني لپاره يې لاندني کسان وټاکل:

۱ : ابوجهل بن هشام

۲ : عقبه بن ابي معيط

۳ : امية بن خلف

۴ : طعيمة بن عدى

۵ : ابي بن خلف

۶ : منبه بن الحجاج

۷ : حکم بن عاص

۸ : نضر بن حارث

۹ : زمعة بن الاسود

۱۰ : ابولهب

۱۱ : بنيه بن الحجاج د منبه بن الحجاج ورور[۱].

له بله پلوه رسول الله ﷺ ته الله ﷻ د کافرانو د شوم هدف په اړه معلومات ورکړل، وحي يې ورته وکړې چې هجرت وکړه قريشو ستا د وژلو لپاره پلان جوړ کړی دئ او تر خپله وسه هڅه کوي چې تا ووژني نو

---

[۱] ابن حجر – فتح الباري ۲۳۶/۷، زاد المعاد ۵۲/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه رسول الله ﷺ د تکنده غرمې پر مهال د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ورغلی ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ د دې بې وخته راتګ څخه متحیر سو او پوښتنه یې ترې وکړه، چې زما مور او پلار دې تر تا جار وي څه توي پېښه رامنځته سوې ده؟ رسول الله ﷺ په جواب کې ورته وویل: چې الله جل جلاله ماته د هجرت کولو اجازه راکړې ده. ابوبکر رضي الله عنه ځني وپوښتل: چې زما سره؟ رسول الله ﷺ ورته وفرمایل: هو ! لنډه دا چې پر دې یې پرېکړه وکړه، چې د شپې به په هجرت پیل کوو. رسول الله ﷺ کور ته تشریف یووړ ابوبکر رضي الله عنه یې د شپې د راتګ لاره څاره[1].

قریشو د شپې له پیل څخه د رسول الله ﷺ کور محاصره کړی و او دا یې پتیلې وه، چې کله محمد ﷺ د شپې ویده سي په ناڅاپي ډول به حمله پرې کوي او وژني به یې، پدې نه وه خبر چې محمد ﷺ د معجزو او ربښتینولی پیغمبر دئ او د څښتن تعالی جل جلاله توانایي دومره لویه ده، چې د انسان په ناتوان فکر یې لاره نه سي ډب کولای په هر صورت رسول الله ﷺ د شپې راووتی د قریشو لیکې یې وڅارلې بیا یې علي رضي الله عنه ته امر وکړ، چې زما پر بستره باندې ویده سه الله جل جلاله به دې د دوی له شره وژغوري او خپل یو پټو یې هم ورکړ، د دې لپاره چې پر ځان یې واچوي رسول الله ﷺ یو مټ ریګنه خاوره واخیسته د دوی پر لوري یې وغورځول الله ﷺ د دغه خاورو په مټ د دوی سترګې وترلې رسول الله ﷺ یې هیڅ نه ولیدی. رسول الله ﷺ برابر د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ولاړی د هغه ځای څخه دواړه مبارکانو حرکت وکړ، پنځه میله لیرې د ثور غره ته وختل په هغه ځای کې یو غار و په هغه غار

---

[1] البخاري – الصحیح (فتح الباري) ۲۳۱/۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ننوتل دلته قريشو دانتظار شيبې تېرولې، يو کس ورته راغلی پوښتنه يې ترې وکړه، چي تاسو څه کوئ؟ قريشو ورته وويل چي موږ د محمد ﷺ د وژني لپاره ناست يو هغه کس ورته وويل: قسم په الله ﷻ چي هغه ولاړی تاسو نه وليدئ، دوی حيران سول د محمد ﷺ د پروتي ځای ته ورغلل که يې وکتل د رسول الله ﷺ په ځېر يو کس پروت دئ دوی پخپلو کي سره وويل چي دا دئ محمد ﷺ پروت دئ بيا ورته منتظر سول کله چي سهار سو حضرت علي رضي الله عنه د هغه ځای څخه را ولاړ سو دوی ترې وپوښتل چي محمد ﷺ څه سو؟ علي رضي الله عنه په جواب کي ورته وويل: زه نه يم خبر. په همدغه مهال دوی پوه سول چي زموږ هڅه ناکامه سوه او پخپل شوم هدف کي بريالي نه سوو[1].

داهم د رسول الله ﷺ معجزوي نخښې وې چي کافرانو د وس تر بريده د ده د له منځه وړلو هڅه وکړه مګر بريالي نه سول.

---

[1] رحمة للعالمين ۹۵/۱، مختصر السيرة للشيخ عبدالله ص ۱۲۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد ﷺ معجزه وه چې

قریش وچکالۍ وځپل

کله چې د مکې خلکو پر رسول الله ﷺ او اصحابانو ﷺ باندې د وس تر بریده ظلمونه پیل کړل آن تر دې چې ځینې اصحابان مبارکان یې په وحشیانه ډول سره شیهدان کړل او خپله د رسول الله ﷺ د شهادت لپاره یې ډول ډول توطئې تړلې نو رسول الله ﷺ دوی ته سخته ښرا وکړه، چې په پایله کې د رسول الله ﷺ ښرا قبوله سوه او پر دوی باندې تر څو کالو پورې دومره سخته وچکالې راغله چې کله به دوی آسمان ته وکتل آسمان به دوی ته د لوږې پیغام ورکاوه آخر ښخې تنګ سول، نو د مکې والو لوی واکمن ابوسفیان رسول الله ﷺ ته راغلی او ورته وې ویل چې اې محمد ﷺ! ته خپله خلګو ته د وصیلې لارښوونه کوې او خپله دې خپل قوم په معجزانه ډول په وچکالۍ کې اچولی دئ ته د خپل قوم سره وصیله وکړه، دعا وکړه چې څښتن تعالی ﷻ نوره دغه وچکالي له منځه یوسي او منظم اورښتونه رامنځته سي تر څو ستا قوم له لوږې څخه خلاص سي. د ابوسفیان د دغې غوښتنې سره سم رسول الله ﷺ د څښتن تعالی ﷻ څخه دعا وغوښته الله ﷻ د ده مبارک دعا قبوله او په پرله پسې ډول یې پر قریشو اورښتونه پیل کړل خو بیا هم مکې والو خپله کرغېړنه څېره برینډه او مخالفت یې پیل کړ، د دوهم ځل مخالفت په جواب کې رسول الله ﷺ دوی ته ژمنه ورکړه، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې مخالفت په بدله کي به تاسو ته ډېر ژر سخت عذاب راسي او همداسي وسوه يعني د بدر په غزا کي دوی په هغه پيمانه وځپل سول کوم چي رسول الله ﷺ ورسره ژمنه کړې وه[1].

دا هم د رسول الله ﷺ معجزه وه، چي مکه وال يې ټوله ناتوانه کړي وو لکه چي مو ولوستل قريشو بله هيڅ لاره نه درلوده پرته له دې چي د ناتوانۍ سرونه ټيټ کړي او په عاجزۍ سره د رسول الله ﷺ په برکت ځانونه خلاص کړي.

---

[1] والثاني : أن قريشاً أصابهم جوع ، فكانوا يرون بينهم وبين السماء دخاناً من الجوع، . . . [هذا] لأن قريشاً لمّا استعصت على النبي صلى الله عليه وسلم دعا عليهم بسنين كسنيّ يوسف ، فأصابهم قحط وجهد ، حتى أكلوا العظام والميتة ، وجعل الرجلُ ينظُر إلى السماء فيرى ما بينه وبينها كهيئة الدخان من الجهد ، فقالوا {ربّنا اكشف عنّا العذاب إنّا مؤمنون} ، فقال الله تعالى : {إنّا كاشفو العذابِ قليلاً إنكم عائدون} ، فكشف عنهم، ثم عادوا إلى الكفر ، فأخذوا يومَ بدر ، فذلك قوله : {يومَ نَبْطِشُ البَطْشَةَ الكُبرى} ، وإلى نحو هذا ذهب مجاهد، وأبو العالية ، والضحاك ، وابن السائب ، ومقاتل . زاد المسير — التفسير ٥ \ ٣٤٧ في تفسير سورة دخان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوجهل او ملګرو ته

د رسول الله ﷺ ښترا

د رسول الله ﷺ یوه بله معجزه داوه، چي یوه ورځ رسول الله ﷺ په بیته کي پر لمانځه ولاړ و ابوجهل او د ده ځیني ملګري پر راتهول رسول الله ﷺ ته نژدې ناست وو د رسول الله ﷺ ګلورین عبادت د دې کمبختو لپاره د سر درد و په هره بیه چي رسول الله ﷺ ته تاوان ور رسېدلای دوی نه سپماوه په ځانګړی ډول د عبادت پر مهال باندي خو د فطري توان سره د دوی د موټو زور سیالي نه سوای کولای. دې کرغېړنو خلکو چي رسول الله ﷺ د لمانځه پر مهال ولیدی نور څه یې نه سوای کولای خو دومره یې وکړه، چي ابوجهل و ملګرو ته وویل چي پرون یوه اوښه حلاله سوې ده د دغه اوښي بدبویه رحم (هغه ځای چي د حیوان اولاد پکښي پرورښت کوي او د زیږېدو تر وخته په همدغه ځای کي وي) څوک د محمد ﷺ په اوږو کي ورایښودلای سي؟ د دوی په فکر دا هم یو ډول تاوان و، چي محمد ﷺ ته یې ورسوي. په دوی کي لوی بدبخت عقبه بن معیط د دې کار لپاره تیاری وښودی. دستي ولاړ سو هغه کرغېړن شی یې راوړی کله چي رسول الله ﷺ پر سجده سو، ده خبیث دغه شی په اوږو کي ور کښېښودی د ایښودلو سره سم ابوجهل او ملګرو د پسخند په توګه په خندا پیل وکړ. عبدالله بن مسعود ﷺ فرمایي، چي: زه په دغه ځای کي ولاړ وم زړه مي سره اوښتی خو څه مي په توان نه وو که مي کتل بي بي فاطمة ﷺ چي په دغه وخت کي نجلۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه خبره سوه، رسول الله ﷺ ته يې ځان ورساوه او هغه مردار بهنى شى يې ترې ليري کړ بيا يې پر دوى مخ راواړوى پوچ او رد يې ورته وايل، کله چې رسول الله ﷺ د لمانځه څخه فارغه سو دوى ته يې ښرا وکړه، الله ﷻ د ده مبارکه ښرا قبوله او دوى يعني ابوجهل او ناست ملګري ډېر ژر د بدر په غزا کې د مردارو په څېر د بدر په څاه کې ولوېدل[1].

پاته دې نه وي چې رسول الله ﷺ په لمانځه بوخت و، د دوى خندا او ناروا کړني ته يې پام نه سو لامل يې دا و، چې رسول الله ﷺ او د ده ملګرو په داسي بڼه لمونځ کاوه، چې ګويا دوى د لوى څښتن تعالى ﷻ و مخ ته ولاړ دي او ويني يې د لا سپيناوي په موخه د داسي مبارکو هستيو د لمونځو يو څو بېلګې رانقلوم:

مجاهد رحمه الله د حضرت ابوبکر صديق رضي الله عنه او حضرت عبدالله بن زبير رضي الله عنه حال رانقل کړى دئ، چې کله به دوى پر لمانځه ودرېدل داسي به ښکارېدل لکه يو لرګى چې ښخ کړې يعني هيڅ به نه ښورېدل[2].

علماوو ليکلي دي چې حضرت ابن زبير رضي الله عنه د حضرت ابوبکر رضي الله عنه څخه لمونځ زده کړى و او ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ څخه لمونځ زده کړى و، يعني په څه ډول چې رسول الله ﷺ لمونځ کاوه په دغه ډول به ابوبکر رضي الله عنه او عبدالله بن زبير رضي الله عنه هم لمونځ کاوه.

ثابت رضي الله عنه وايي چې د عبدالله بن زبير رضي الله عنه لمونځ داسي و لکه يو لرګى چې يو ځاى ښخ کړې.

ابن زبير رضي الله عنه به کله دومره اوږده او بې حرکته سجده وکړه، چې مرغان به راغله د ده پرملا به کښېناستل، کله به يې دومره اوږده رکوع

---

[1] رواه مسلم برقم (۱۷۹۳).
[2] تاريخ الخلفاء.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړه چي تر څو چي سهار نه شي نو په رکوع کي يې اودرېده. او کله به يې دومره اوږده سجده وکړه چي ټوله شپه به تېره سوه.

يوه ورځ حضرت زبير رضي الله عنه د جګړې په ډګر کي لمونځ کاوه، نو يو غشى د مسجد پر دېوال ولګېدى چي د مسجد د دېوال يوه ټوټه يې والوزوله او دغه ټوټه د حضرت زبير رضي الله عنه د ستوني او ږيري تر منځ تېره سوه خو ده هيڅ فکر نه وکړ، نه وار خطا سو، نه يې رکوع او سجده لنډه کړه.

. . يوه ورځ يې لمونځ کاوه د ده زوى چي هاشم نومېده د ده و څنګ ته بيده و د بام څخه يو مار راولوېدى او د ده پر زوى باندي راتاو سو زوى يې چيغي کړې د کور خلګ ټوله په چابکي سره راغلل شور ماشور جوړ سو هغه ماريې مړ کړ، ابن زبير رضي الله عنه په هغه ډول سره په ښه ارامتيا سره لمونځ کاوه، کله چي يې سلام وګرځاوه نو وې ويل چي يو څه شور او ږغ مي تر غوږ سو څه شي و؟ بي بي يې ورته وويل چي الله جل جلاله دي پر تا رحم وکړي او س دي بيا زوى مړ واى ته په خبر هم نه يې؟ ده مبارک ورته وويل: ورکه سې که په لمانځه کي مي بلي خوا ته توجه او فکر کولاى نو لمونځ به چيري پاته سوى واى[1].

حضرت عمر رضي الله عنه چي په آخر وخت کي په خنجر ونو و وهل سو او د دغه زخمو څخه بيا شهيد سو، هر وخت به وينه ترې بهېدله او زيات وخت به بې هوښه و خو بيا هم د لمانځه لپاره بيداره کېدى لمونځ به يې کاوه دا به يې ويل چي د هغه چا لپاره په اسلام کي هيڅ حصه نسته چي لمونځ پرېږدي.

حضرت عثمان رضي الله عنه به ټوله شپه ويښ و او په يوه رکعت کښي به

---

[1] بدايه وغيره. ذکره مولانا محمد زکريا رحمه الله في حکايات الصحابه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې ټوله قرآنکریم ختماوه.

د حضرت علي (کرم الله وجهه) مبارک عادت داسي و، چي کله به د لمانځه وخت راغلی نو پر بدن به یې رپېدل راغله او مخ به یې ژړ سو. یو چا پوښتنه تري وکړه، چي داڅه خبره ده چي د لمانځه د وخت په راتګ سره دي مخ ژړ سي او بدن دي رپېږي؟ ده مبارک ورته وویل: دا د هغه امانت وخت دئ چي الله ﷺ پر اسمانونو، ځمکه او غرونو باندي نازل کړ دوی یې د پورته کېدو څخه ناتوان سول خو انسان پورته کړ.

د حضرت خلف بن ایوب رحمة الله علیه څخه یو چا پوښتنه وکړه، چي تا په لمانځه کي مچان نه تنګوي؟ ده مبارک په جواب کي ورته وویل، چي مجرم حکومت په درو وهي دی ږغ نه کوي دا تکلیفونه پر ځان تېروي خو په دې فخر کوي چي زه د حکومت په هر ډول وهلو کي نه ښورم، یعني چي زه خو څو مره ټینګ یم زه چي د خپل رب جل جلاله و حضورته ولاړ یم زه د یوه مچ له امله وښورېږم.

مسلم بن یسار رضي الله عنه چي به کله د لمانځه لپاره ودرېدی نو د خپل کور خلګو ته به یې وویل، چي تاسي ما ته خبري کوی زه ستاسو په خبرو نه پوهېږم. یوه ورځ ده مبارک د بصرې په جامع کي لمونځ کاوه چي د مسجد یوه برخه راچپه سوه، خلګو یې له امله وځغستل د باندي یې سره یو ځای سول شور او غوغا سوه خو دی هیڅ په خبر نه سو[1].

دا هم د سپېڅلو انسانانو د لمونځ کولو یو څو بېلګې وې که د دوی د لمونځو حالت ته وکتل سي نو په څرګند ډول د رسول الله ﷺ د لمانځه حال تري ښکاري، چي د هغه به نو څه ډول لمونځ و او کله به د

---

[1] ذكره مولانا محمد زكريا نور الله مرقده في حكايات الصحابة التي ترجمت الي اللغة البشتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلک چې راپورته سول د عتیبه کار تر کار تېر سوی و یعني مړ سوی و(۱).

لکه څرنګه چې د رسول الله ﷺ د ښراوو څخه مکه والو دومره تاثیر واخیستی په ورته ډول د رسول الله ﷺ د دعاوو د سپېڅلتیا څخه هم ډېرو خلکو تاثیر اخیستی دئ، چې ځیني بېلګې یې په لاندي ډول دي:

(۱) ذکره مولانا محمد زکریا نور الله مرقده في حکایات الصحابة التي ترجمت الي اللغة البشتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلامي نړۍ کي د عمري همت اغېز

او نبوي معجزه

عمري همت چي د تل لپاره يې د اسلامي سيمو واکمنو ته د دې الهام ورکړی دئ چي هيڅ واکمن حضرت عمر ﷺ غوندي بهادر، سپېڅلی او عادل نه سي جوړېدای دا چي يوه داسي څېره د اسلام و سپينو پلوشو ته په خوښۍ سره راغله د نبوي دعا پايلي او نبوي معجزه وه، چي لنډيز يې په لاندي ټکو کي خلاصه کېدای سي:

د حضرت عمر ﷺ اسلام راوړل

عمر ﷺ د اسلام راوړلو څخه مخکي د مسلمانانو په تکليف ورکولو کي يو نوموتی انسان و، د رسول الله ﷺ د وژني هڅي يې د وس تر بريده کولې[1].

يوه ورځ د کافرانو يوه جرګه جوړه سوي وه په دې جرګه کي غوښتنه سوې وه، چي څوک به محمد ﷺ ووژني؟ عمر ﷺ وويل: زه به يې ووژنم. خلګو ورته وويل: بېشکه ته يې وژلای سي. ده هم دستي توره راواخيستله د محمد ﷺ د وژني اراده يې وکړه کله چي را روان سو پر لاري سعد بن ابي وقاص ﷺ په مخه ورغلی پوښتنه

---

[1] احمد – المسند ٦/ ۴۲۷، ابوداود – السنن ۲/ ۵۳۸، النسائي – السنن ٦/ ۱۱۹ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې ځني وکړه، چي اې عمره ! چيرې ځې؟ عمر رضي الله عنه ورته وويل: ځمه چي محمد ﷺ ووژنم (العياذ بالله) سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه ورته وويل: ځومره بې فکره سوی يې، که ته محمد ﷺ ووژنې د بنو زهره قوم، د بنو هاشم قوم او د بنو عبد مناف قوم به تا ووژني. عمر رضي الله عنه ته درد (غصه) ورغلی او ورته وې ويل: فکر کوم چي ته هم بې دينه سوی (مسلمان سوی) يې، نو لومړی به ستا کار وکړم يعني وه به دي وژنم بيا به گورم چي څه وکړم دا خبره يې وکړه توره يې راوکښل سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه وويل: هو زه مسلمان سوی يم، ده هم خپله توره را وکښله د دواړو طرفو څخه د تورو وارونه شروع سول کله چي حضرت سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه و عمر رضي الله عنه ته وويل: ته لومړی د خپل کور څخه ځان خبر کړه، چي ستا خپله خور او اخښی دواړه مسلمان سوي دي. عمر رضي الله عنه چي دا خبره واورېده د درد څخه ډک سو او برابر د خور کور ته روان سو، د خور کور ته چي ورسېدی د ده اخښی حضرت خباب رضي الله عنه او د ده خور دروازه تړلې وه دواړو يعني ښځې او خاوند د قرآنکريم تلاوت کاوه عمر رضي الله عنه په زوره دروازه ووهله حضرت خباب رضي الله عنه د ده د ږغ سره دننه پټ سو د قرآن کريم سيپاره د چابکۍ له امله دباندي پاته سوه، خور يې دروازه خلاصه کړه د عمر رضي الله عنه په لاس کي يو شی و په هغه يې خور پر سر ووهل او ورته وې ويل: د خپل ځان دښمني! بې دينه سوي (مسلمانه سوي) يې؟ د خور تر سر يې ويني رواني سوې عمر رضي الله عنه دننه ورغلی و اخښي ته يې وويل: څه مو کول او دا آواز د چا و؟ اخښي يې ورته وويل خبري اتري مو کولې. عمر رضي الله عنه ورته وويل: آيا تا خپل دين پرې ايښی او بل دين ته اوښتی يې؟ اخښي يې ورته وويل: که بل دين حق وي نو بيا؟ عمر رضي الله عنه چي دا واورېده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دستي يې اخښې تر بډېره ونيوی، ډېره يې ځني وکښل پر مخکه يې را غوځار کړ، ښه يې وواهه خور يې د خلاصولو هڅې کولې خو ده پر مخ باندي په دومره زور سره په چپلاخه ووهله چي تر مخ يې ويني رواني سوې آخر دا خو هم د عمر خور وه ورته وې ويل: موږ له دې امله وهل کېږو چي مسلمانان سوي يو بېشکه موږ مسلمانان يو، څه چي ستا په وس وي هغه وکړه په دغه حالت کي د عمر ﷺ پر هغه سپاره سترګي ولګېدې چي په تلوار کي دباندي پاته سوې وه او د قرآنکريم اياتونه پر ليکلي وه په دغه وخت کي د عمر ﷺ درد په وهلو کم سوی و او د خور ويني يې وليدې چي ډېري بهيدلې، شرم ورغلی نو خور ته يې وويل: ښه ته راته ووايه دا څه شي دئ؟ خور يې ورته وويل: ستا لاس نا پاکه دئ ناپاکه لاس و دې سپارې ته نه سي ورتلای عمر ﷺ چي هر څومره ټينګ سو، خو خور يې و بې اودسه او بې غسله چا ته د قرآنکريم اياتونه نه ورکول آخر عمر ﷺ ولاړی غسل يې وکړ او هغه پاڼه يې واخستله. په دغه پاڼه کي سورة [طه] ليکلی و، عمر د دغه سورة ويل پيل کړل، کله چي تر [إِنَّنِيٓ أَنَا ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدۡنِي وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِذِكۡرِيٓ ﴿١٤﴾] پوري ورسېدی حال يې بدل سو خور او اخښې ته يې وويل: ښه دئ ما هم د محمد ﷺ خدمت ته بوزئ د دې خبري په اورېدلو سره حضرت خباب ﷺ دباندي راووتی او ورته وې ويل: اې عمره! زه تاته زيری درکوم چي پرون د پنجشنبې په ورځ رسول الله ﷺ داسي دعا وکړه، چي: اې الله ﷻ! په عمر او ابو جهل کي چي کوم يو تاته خوښ وي په هغه سره اسلام ته قوت ورکړه. يعني مسلمان يې کړه (دوی دواړه په قوت سره مشهور وو) خباب ﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیاته کړه: معلومېږي چې د رسول الله ﷺ دعا ستا په هکله قبوله سوې ده. تر دې ځخه وروسته عمر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ و خدمت ته حاضر سو او د جمعې په سهار یې اسلام راوړ[1].

کله چې حضرت عمر رضي الله عنه مسلمان سو د کافرانو مورال ټیټ سو، خو بیا هم مسلمانان یوه کوچنۍ ډله وه او په کافرانو ټوله مکه ډکه وه بلکې ټول عرب کافران وو د عمر رضي الله عنه په مسلمانېدو کافرانو نور هم زور واخیستی مشورې او جلسې یې پیل کړې او د باعزته مسلمانانو د له منځه وړلو هڅې یې کولې او بېلا بېل پلانونه یې جوړول، مګر مسلمانانو ته د عمر رضي الله عنه په مسلمانېدو یو ویاړ ور په برخه سو هغه دا و، چې مسلمانانو په مسجد حرام کې په ښکاره لمونځ کول پیل کړه، حضرت عبدالله بن مسعود رضي الله عنه فرمایي: د عمر رضي الله عنه مسلمانېدل د مسلمانانو فتحه وه او هجرت یې د مسلمانانو ملاتړ و او خلافت یې رحمت و[2].

دا هم د رسول الله ﷺ معجزانه توان و، چې د عمر رضي الله عنه په اړه یې دعا قبوله او د تل لپاره یې د نیکمرغیو ځښتن کړ.

همدا ډول رسول الله ﷺ د خپل ژوندانه د خوږ ملګري مورام خیر ته هم دعا وکړه الله ﷺ یې دعا قبوله کړه په اسلام مشرفه سوه، چې پېښه یې په لاندي ټکو کې ځرګندېږي:

---

(۱) البخاري – الصحيح (فتح الباري، ۲۵/۱۵)، احمد فضائل الصحابة ۲۷۸/۱، البخاري – الصحيح (فتح الباري ۱۹۲/۷) مسلم – الصحيح (بشرح النووي ۵۹/۹)، ابونعيم – دلائل ۳۶۲/۱ .

(۲) اسد الغابة ۳۱۵/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ام خیر په اړه

د رسول الله ﷺ دعا قبوله سوه

کله چې د مسلمانانو شمېر (۳۹) نفرو ته ورسېدی نو ابوبکر رضی الله عنه د اسلام د ښکاره کولو لپاره هیله وکړه، چې په څرګند ډول تبلیغ وکړه سي نبي علیه السلام اول ځل انکار وکړ خو د ابوبکر صدیق رضی الله عنه په ډېر ټینګار يې د ده غوښتنه قبوله کړه. د اسلام د ښکاره کولو اجازه يې ورکړه دوی ټول مبارکان د کعبې مسجد ته ولاړل حضرت ابو بکر صدیق رضی الله عنه د تبلیغ خطبه پیل کړه دا په اسلام کښې تر ټولو لومړۍ خطبه وه، چې ده مبارک وویل. په دغه ورځ سید الشهداء حضرت حمزه رضی الله عنه د نبي علیه السلام اکا هم اسلام راوړ او تر دغي ورځي درې ورځي وروسته حضرت عمر رضی الله عنه په اسلام مشرف سو خطبه چې پیل سوه د څلورو طرفونو څخه کافرانو او مشرکانو پر مسلمانانو چپاو راوړ، حضرت ابو بکر صدیق رضی الله عنه سره د دې چې په مکه مکرمه کښې د ده عزت او درنښت منل سوی و خو کافرانو دومره وواهه چې مخ مبارک يې د وینو ډک سو، پزه او غوږونه يې ټوله په وینو رنګ سول اونه پېژندل کېدی په سوکانو او لغتو يې وواهه او سربیره پکښې وغورځېدل څه چې يې په توان وه هغه يې ورسره وکړل ابوبکر صدیق رضی الله عنه بې هوښه سو، د ده مبارک خپل قوم بنو تمیم خبر سو او د دغه ځای څخه يې پورته کړ او کور ته يې راوړی، ټولو خلګو ته دا یقنیي وه چې ابوبکر صدیق رضی الله عنه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې بې رحمه يرغل څخه ژوندی نه سي پاتېدلای بنو تميم مسجد ته راغلل او اعلان يې وکړ چي که چيري ابوبکر ﷺ د دې وهلو څخه مړ سو نو موږ به يې په بدله کښې عتبه بن ربيعه ووژنو عتبه د حضرت ابوبکر صديق ﷺ په وهلو کښي د زياتو بدبختيو اظهار کړی و تر ماښام پوري ابوبکر صديق ﷺ بېهوښه و دوی چي به هر څه ورته وويل ده مبارک به خبري نه کولې ځکه د خبرو کولو توان يې د لاسه ورکړی و کله چي ماښام سو دوی بيا ډېر ږغونه ورته وکړل د دې لپاره چي خبري وکړي په دغه وخت کي ده مبارک د خبرو توان پيدا کړی و خبري يې وکړې خو لومړی خبره يې دا وه چي د محمد ﷺ څه حال دئ؟ هغو ورته وويل چي د هغه د لاسه دومره غم درته پېښ سو ټوله ورځ د مرګ په خوله کي وې ته يې لا پوښتنه کوې؟ ټوله ورځ دي د مرګ او ژوند درک نه و معلوم اخر چي څه ساه در پکښې پاته ده هغه هم د نبي ﷺ پوښتني کوې؟ خلک ولاړ سول د ولاړېدو په وخت کي يې د ده مور ام خير ته وويل : چي د ده د خوړلو او څښلو لپاره يو شی برابر کړه، مور يې هم يو شی برابر کړ رايې وړی او ده ته يې د خوړو ټينګار وکړ، خو د ده مبارک هغه يوه خبره وه چي د نبي ﷺ څه حال دئ پر هغه څه تېر سول؟ د ده مبارک مور ورته وويل: زه خو په هغه نه يم خبره. ده ورته وويل چي د حضرت عمر ﷺ خور ام جميل ته ورسه او د ده مبارک پوښتنه ځني وکړه. هغه غريبه د خپل زوی د مظلومانه او پرېشانه حالت د غوښتني د پوره کولو لپاره و ام جميل ته ورغله او د نبي ﷺ د حال پوښتنه يې ځني وکړه. هغې هم د عامو مسلمانانو په څېر خپل اسلام پټ ساتلی و، و دې ته يې وويل چي زه هيڅ څوک نه پېژنم او محمد ﷺ څوک دئ؟ ستا د زوی ابوبکر ﷺ په حال خبره سوم ډېره خوابدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوم، که چیري ته وايي راسره ولاړه سه ستا سره به ولاړه سم او ستا د زوی حال به ووينم د ام خير ورسره خوښه سوه دواړي يو ځای راغلې او د ابوبکر رضی الله عنه حال يې وليدی، ام جميل چي ورته وکتل د توان څخه يې ووتل بي اختياره په ژړا سوه، چي دې بدعملو پر څه حال باندي کړی دئ الله جل جلاله دي دوی ته خپله سزا ورکړي. حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه د دې څخه پوښتنه وکړه، چي نبي علیه السلام پر څه حال دئ ام جميل د ابوبکر د مور و طرف ته اشاره وکړه چي دا يې اوري. ابوبکر رضی الله عنه ورته وويل د دې څخه مه وېرېږه. ام جميل ورته وويل چي رسول الله صلی الله علیه وسلم ښېخي جوړ او روغ دئ. ابوبکر صديق رضی الله عنه پوښتنه ځني وکړه، چي اوس چيري دئ؟ ام جميل ورته وويل چي د ارقم رضی الله عنه په کور کي دئ. ابوبکر رضی الله عنه وفرمايل چي زما دي په الله جل جلاله قسم وي چي تر هغه وخته پوري به هيڅ خوړل او څښل ونه کړم تر څو رسول صلی الله علیه وسلم ونه وينم. د ده مبارک مور بيا په دې وجه ناارامه وه، چي دی يو څه خوراک او څښاک وکړي تر څو يو څه توانايي يې په بدن کي پيدا سي ځکه کافرانو ټوک – ټوک کړی و. د بلي خوا ده مبارک قسم کوی چي زه به تر هغه وخته پوري خوراک ونه کړم چي نبي رضی الله عنه ونه وينم په همدې وجه مور يې انتظار وکړ، چي د خلګو تلل او راتلل بند سي بيا يې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د ليدلو لپاره بوزي، په دې وجه چي څوک يې ونه ويني او تکليف ور ونه رسوي کله چي د شپې ډېره برخه تېره سوه نو ابوبکر رضی الله عنه يې د ارقم کور ته بوتی کله چي ابوبکر رضی الله عنه ور ورسېدی د رسول صلی الله علیه وسلم په غاړه کي يې لاس ور واچوی او رسو ل الله صلی الله علیه وسلم د ده په غاړه کي لاس واچاوه، دواړه په ژړا سول ټولو مسلمانانو هم ژړا ورسره پيل کړه، ځکه چي د حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه حال د ليدلو نه و، د دې څخه وروسته ابوبکر صديق رضی الله عنه

خواست وکړ، چې دا زما مور ده تاسو د دې لپاره د هدایت دعا وکړئ او دې ته د اسلام بلنه ورکړئ. نبي ﷺ اول دعا ورته وکړه او وروسته یې اسلام ته وهڅول. دا مبارکه په دغه وخت کې مسلمانه سوه[۱].

[۱] ابن کثیر - السیرة ۱/۴۴۰، سبل الهدی والرشاد ۲/۳۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوهریرة رضي الله عنه د مور په اړه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم دعا یوه معجزه وه

ابوهریرة رضي الله عنه فرمایي:

زما مور بت پرسته وه. (د اسلامي مسئولیت او مور والي د وصیلې له مخې مي) د اسلام د قبلولو دعوت ورکړ، خو مور مي له دې کار څخه لیري پاته سوه. زه د زړه درد ی له امله و رسول الله صلی الله علیه وسلم ته په ژړا راغلم د ځان او مور په اړه مي معلومات ورکړل بیا مي هیله ځني وکړه ترڅو زما مور ته د هدایت دعا وکړي. رسول الله صلی الله علیه وسلم زما غوښتنه ومنله، زما مور ته یې دعا وکړه، زه د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه د خوشالۍ سره مل راووتم، کله چي کور ته راغلم د کور دروازه بنده ده. ما چي دروازه وټکوله مور مي راووتل د شهادت کلمه یې وویل، د رسول الله صلی الله علیه وسلم د دعا په برکت په اسلام مشرفه سوه او د تلپاته بدمرغۍ څخه د نبوي معجزې په مټ وژغورل سوه[1].

---

[1] مسلم برقم (۲۴۹۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وچکالۍ څخه خلاصون

انس ﷺ فرمايي :

د جمعې ورځ وه رسول الله ﷺ خطبه ويل. يو سړی راغی رسول الله ﷺ ته يې وويل : يا رسول الله ﷺ! مالونه مو هلاک سوه، لاري مو پري سوې يعني د وچکالۍ له امله مو اوښان کمزوري دي پر لاري نه سي تللای، ته دعا وکړه چي څښتن تعالی ﷻ دعا وکړي او موږ د دې ناورين څخه خلاص سو. انس ﷺ زياتوي، چي رسول الله ﷺ دستي دعا وکړه. تر دغه مهال هيڅ وريځ نه وه په ناڅاپي ډول وريځ پيدا سوه، باران پيل سو پوره يوه اونۍ باران واورېدی، که مو کتل د راتلونکي جمعې په ورځ يو بل کس راغی د رسول الله ﷺ څخه يې وغوښتل چي يا رسول الله ﷺ! ته دعا وکړه موږ د ډېر باران څخه هلاک سوو ته دعا وکړه چي څښتن تعالی ﷻ باران ودروي. رسول الله ﷺ دعا وکړه الله ﷻ باران ودروی، هغه کس چي تلی په داسي مهال کي و لاړی چي لمر راختلی و[1].

---

[1] رواه البخاري - انظر فتح الباري ٢ (٩٣٣).

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آسمان څخه

د ملائکو راکښته کېدل

مناسبه به نه وي چي د ملائکي پر حقيقت وږغيږو ځکه دا کربښي مو نبوي معجزو ته ځانګړي کړي دي خو دومره بايد ووايم چي ملائکه دالله جل جلاله هغه مخلوق دئ چي انسان بيخي د دې جوګه نه دئ چي ملائکي ووينې او يا دي ورسره خبري وکړي او که څوک په دې لټه کي سي چي ملائکي دي له اسمان څخه راکښته کړي نو د شونتيا لاره يې بيخي ډب ده.

مګر رسول الله صلی الله علیه وسلم ته چي له اسمانه د بدر په غزا کي ملائکي راکښته سوې دا د ده مبارک معجزه او نبوي توانايي وه، چي د بشري توانايي سره توپير لري.

د لا سپناوي په موخه ويلای سو د بدر په غزا کي چي کله رسول الله صلی الله علیه وسلم دمسلمانانو سختي حملې او جذبې وليدې وې فرمايل :

نژدې دئ چي کافران به ماته وخوري ځکه د يوې خوا د مسلمانانو جذبه وه د بلي خوا د ملائکو مرسته وه ځکه په يوه روايت کي راغلي دي، چي عکرمة رضي الله عنه فرمايي : د بدر د جګړې په ورځ به د کافرانو سرونه وهل سوي وه سرى به يې معلوم نه و، چي چا وژلي دي بلکي هغه کسان چي ملائکو به وژلي وه د هغه کسانو څخه چي مسلمانانو به

(c) ketabton.com: The Digital Library

وژلي په ښکاره معلومېده[۱].

---

(۱) وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿۱۲۳﴾ إِذْ تَقُولُ
لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَن يَكْفِيَكُمْ أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم بِثَلَٰثَةِ ءَالَٰفٍ مِّنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُنزَلِينَ ﴿۱۲۴﴾
بَلَىٰٓ إِن تَصْبِرُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ ءَالَٰفٍ مِّنَ
ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿۱۲۵﴾ وَمَا جَعَلَهُ ٱللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِۦ وَمَا
ٱلنَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ ﴿۱۲۶﴾ سورة آل عمران الايات ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵،
۱۲۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدر په غزا کي

باران اورېدل يوه معجزه وه

د بدر په غزا کي چي د کافرانو د پوځي ځواکونو شمېر د اسلامي ځواکونو څو برابره و په ښکاره فکر د کافرانو سره د مسلمانانو جګړه د ځان وژني په معنی وه، خو د مسلمانانو لوی ويار د رسول الله ﷺ شتون و، چي په هره شيبه کي معجزې ترې څرګندېدلې، په دې لړ کي يوه معجزه د باران اورېدل و ځکه په کومه ورځ چي جګړه پيلېده الله ﷺ تر دغي ورځي په وړاندي شپه باران واوروی چي په پايله کي يې مشرکانو ته سخت تاوانونه واړول او سختي ستونزي يې ورته پيښي کړې، د مسلمانانو خوشالي او سپېڅلتيا پرې راغله، ځمکه يې هواره او رېګنه ځمکه يې کلکه کړه تر څو د قدم ايښودلو جوګه شوه[1].

---

[1] احمد – الفتح الرباني ۴۳/۲۱ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِۦ وَيُذْهِبَ عَنكُمْ رِجْزَ ٱلشَّيْطَٰنِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ ٱلْأَقْدَامَ ﴿١١﴾ سورة الانفال، ۱۱ آيت

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي معجزه وه چي

خاورو کافران پر شاو تمبول

کله چي د بدر غزا رامنځته سوه د مسلمانانو شمېر ډېر لږ و او د کافرانو شمېر د مسلمانانو څو برابره و ډېري نازکي او حساسي شېبې وي د کومو کسانو زړونه چي د نفاق په اور سوځلي وه هغوی د ډېري ويري څخه د آسمان په کنارو ځړېدل يوازي محمد ﷺ او د ده سرتېري ملګري د همت غرونه وه، چي په پوره مېړانه يې د کافرانو ماتي ته ملا وتړل او رسول الله ﷺ د څښتن تعالی ﷻ څخه د هغه ژمني د پوره کولو غوښتنه وکړه کومه چي الله ﷻ د دوو شيانو څخه د يوه د پوره کولو لپاره کړې وه، بيا يې يو موټ ريګ را واخيست د کافرانو لوري ته يې وغورځوی الله ﷻ د دغه موټ ريګ څخه د ټولو کافرانو سترګو، خولو او پزو ته ريګ ورساوه چي دوی يې په ډېر بد حالت اخته کړل او په مټ يې کافرانو ته ډېره لويه ضربه ورکړه[1].

---

(۱) فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ ۚ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ ۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾ سورة الانفال الاية ۱۷

انظر : الهيثمي – مجمع الزوائد ۶/۸۴ قال و رواه الطبراني و رجاله رجال الصحيح.

وانظر : ابن هشام السيرة ۱/۳۲۳.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د احزاب د غزا وړاندوینه

څرنګه چي د احزاب غزا د مسلمانانو لپاره ډېره ستړې وه د کافرانو دېرش زره کسیز ځواک د مسلمانانو د له منځه وړلو لپاره لیځي رانغښتي وي او اسلامی حکومت یې محاصره کړی و. د دې ستړیا تر پیښېدو وړاندي رسول الله ﷺ پخپله نبوي توانایي سره د معجزې په بڼه و مسلمانانو ته د دې پیښي وړاندوینه کړې وه مسلمانانو چي د احزاب پیښه ولیده دستي د رسول الله ﷺ هغه وړاندوینه ور په زړه سوه او پخپلو کي یې سره وویل چي دا هغه پیښه ده کومه چي الله ﷻ او رسول الله ﷺ سره ژمنه کړې وه(1).

د احزاب په غزا کي د سیلۍ راتګ یوه معجزه وه

کله چي پر مسلمانانو باندي د کافرانو شا وخوا ځلیرویشت ورځنۍ محاصره بشپړه سوه رسول الله ﷺ د الله ﷻ څخه وغوښتل چي پر دوی باندي ماته راولي الله ﷻ د ده مبارک دعا قبوله کړه او په

---

(1) ﴿وَلَمَّا رَءَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْأَحْزَابَ قَالُوا۟ هَـٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ ۚ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّآ إِيمَـٰنًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾﴾ سورة الاحزاب ۲۲ آیت. وفي البحر عن ابن عباس قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم لأصحابه: إن الأحزاب سائرون إليكم تسعاً أو عشراً أي في آخر تسع ليال أو عشر أي من وقت الأخبار أو من غرة الشهر فلما رأوهم قد اقبلوا للميعاد قالوا ذلك فمرادهم بذلك ما وعد بهذا الخبر. وتعقبه ابن حجر بأنه لم يوجد في كتب الحديث. الوسي— التفسير ج: ١٦ ص: ٧١.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیلۍ باندي يې د کافرانو ځواکونو ته ماته ورکړه، چې د لا سپيناوي لپاره يې د حذيفة بن يمان روايت رانقلوو چې فرمايي[1]:

د خندق په غزا کې د مکې کافران زموږ طرفته وه او د دوی سره د کافرانو نوري ډېري ډلې وې، چې پر موږ باندي راختلي وې او د حملې لپاره تيار وه او دلته په مدينه منوره کې د بني قريظو يهوديان وه، چې هر وخت د دوی څخه دا وېره وه چې دوی مدينه منوره خالي ووينې او زموږ اهل او عيال بيخي له منځه يوسي موږ د مدينې دباندي د جنګ په سلسله کې پراته وو منافقانو به د کور د يوازي والي او خالي والي په بهانه د نبي ﷺ څخه اجازه غوښته او بيرته به کورو ته راتلل نبي ﷺ به هر اجازه غوښتونکي ته اجازه ورکول په دغه بهير کې يوه شپه دومره سخته سيلۍ (باد، دوړي) راغله چې نه دې څخه مخکې راغلې وه او نه وروسته، تياره دومره زياته وه چې د يو سړي ليدل خو څه کوې خپل لاس نه ليدل کېدی، باد دومره سخت و چې بوږهاری يې د برق په څېر و منافقان خپلو کورو ته بېرته تلل. زموږ درې سوه کسيزه ډله په دغه ځای کې وه نبي ﷺ د هر يوه پوښتنه کوله او د هري خوا څېړنه يې کول په دغه لړ کې نبي عليه السلام زما خواته تېر دی زما سره نه د دښمن څخه د حفاظت وسله وه او نه د يخ د مخنيوي لپاره څه جامه وه، يو کوچنی پټو را سره و، چې ما پر ځان چولی و، پر پوندو باندي پر مځکه پوري مښتې ناست وم، نبي عليه السلام پوښتنه وکړه چې څوک يې؟ ما ورته وويل: حذيفة يم، زه د يخ له امله ولاړېدای نه سم او د شرم له امله په مځکه پوري پيوست سوم، نبي عليه السلام

---

[1] ابن سعد – الطبقات ٢ / ٧٣، الطبري – التفسير ١٢٨/٢١، ابن حجر – فتح الباري ٣٩٣/٧.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راته وویل: ولاړ سه ودرېږه د دښمنانو ټولګیو ته ولاړ سه او د هغوی حال راوړه چې څه کېږي؟ زه په دغه وخت کې د ېېرې او يخنۍ له امله تر ټولو په بد حالت کې وم خو د رسول الله ﷺ د امر منلو لپاره ولاړ سوم دستي روان سوم کله چې زه روان سوم نو نبي ﷺ داسې دعا وکړه:

اللهم احفظه من بين يديه و من خلفه و عن يمينه وعن شماله ومن فوقه ومن تحته.

ژباړه: اې الله ﷻ! د ده ساتنه د مخ د لوري او د شا د لوري څخه وکړې د راسته او چپه لوري څخه يې (ساتنه وکړې) د لوړي او لاندي خوا څخه يې (ساتنه وکړې). حذيفة رضي الله عنه وايي نبي ﷺ چې دا دعا وکړه زما څخه ېېره او يخني بېخي ولاړل او پر هر قدم ماته معلومېده چې ګويا زه په ګرمۍ کې را روان يم او زما د روانېدو په وخت کې نبي ﷺ دا هم راته وويل: چې په پټه خوله ولاړ سه هيڅ حرکت مه کوه محض وګوره چې څه کېږي؟ زه چې هلته ورسېدم نو ومې ليدل چې اور بلېږي خلک ځانونه ورته تودوي يو سړی مې وليدی چې پر اور لاس تودوي بيايې پر تشي موږي هري خواته ناري دي چې بېرته ولاړ سئ (يعني درځئ کوروته) هر سړي د خپل قوم و خلګو ته د بيرته تلو ناري وهلې د دوئ پر خيمو باندي د څلورو طرفونو څخه بادونو ډبري اورولې خيمې يې شکېدلې. آسونه او نور حيوانات يې هلاک کېدله. ابو سفيان چې د ټولو قومونو لکه سردار داسې جوړ سوی و پر اور يې ځان تودوی په زړه کې مې راغله چې له منځه يې يوسم دستي مې له ترکش څخه غشی راوکښی خو د نبي ﷺ ارشاد را په زړه سو، چې حرکت ونه کړې وګوره راسه! بېرته مې غشی و ترکش ته واچاوه دوی ته يو څه شک پيدا سو او وې ويل: په تاسو کې يو څوک جاسوس ستة

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر يو دي خپل ملګري تر لاس ونيسي ما هم ژر يو سړی تر لاس ونيوی او پوښتنه مي ځني وکړه چي ته څوک يې؟ هغه راته وويل: سبحان الله ته ما نه پېژنې؟ زه فلانکی يم زه د هغه ځای څخه بېرته را روان سوم کله چي نيمي لاري ته راورسېدم تقريباً شل سواره د شا له خوا راپسې راغله چي لنګوټې يې تړلي وې او راته وې ويل: چې ته خپل آقا ته ووايه چي الله ﷻ د دښمنانو چاره وکړه ته بېغمه اوسه زه چي کله بېرته راورسېدم نبي ﷺ يو کوچنی پټو پر سر کړی و لمونځ يې کاوه د نبي ﷺ مبارک عادت دا و، چې کله به د وېري څه خبره پېښه سوه ده مبارک به د لمانځه و لوري ته توجه کول کله چي رسول الله ﷺ د لمانځه څخه فارغه سو، ما خپل د حال ټوله کيسه ورته واورول کومه چي مي ليدلې وه، نبي ﷺ چي د جاسوسی کيسه واورېدل نو غاښونه مبارک يې (د خندا څخه) وځلېدل، نبي ﷺ زه د خپلو پښو مبارکو سره پرې ايستلم او د خپل پټو يوه برخه يې پر ما واچول ما خپله سينه د رسول الله ﷺ د تلو مبارکو سره ومښلول[1].

---

[1] مسلم – الصحيح ۱۴۱۴/۳، (حديث ۱۷۸۸) ابن هشام – السيرة ۲۳۰/۲، الحاكم – المستدرک ۳۱/۳، الهيثمي – کشف لاستار ۳۳۵/۲، مجمع الزوائد ۱۳۶/۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حنين په غزا کي د معجزې په مټ

ماته په بريالیتوب واوښته

کله چي مکه مکرمه فتحه سوه د حنين غزا رامنځته سوه په دې غزا کي په لومړيو شېبو کي مسلمانانو ماته وخوړه خو د رسول الله ﷺ معجزه وه، چي د الله ﷺ له لوري مرسته راغله او څرګند بريالیتوب تر ګوتو سو چي شاليد يې په لاندي ټکو کي خلاصه کېداى سي:

د حنين په غزا د مخالف لوري مشر تابه مخکي خپلو پوځيانو ته ويلي وه، چي هر کله مسلمانان راننژدې سول يو دم به د غشو باران پرې کوئ بيا به يو دم په ټوليزه توګه حمله پرې کوئ د مخالف لوري پوځيان پټ په درو کي ناست وو اسلامي ځواکونو ته د دوى موقعيت نه معلومېده کله چي اسلامي پوځ په دره ورکښېوتى ناڅاپه هغو د غشو باران پر جوړ کړ. بيا يې په ټوليزه توګه حمله پر وکړه پر مسلمانانو باندي يې دومره فشار راوستى چي وشاتګ ته يې اړ کړل په پايله کي اسلامي پوځ يوې او بلي خوا ته وشيندل سو. ځينو په تېښته پيل وکړ او رسول الله ﷺ يې يوازي پرېښودى د رسول الله ﷺ سره يوازي دوولس تنه اصحابان پاته سول[1].

---

[1] لَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ فِى مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْـًٔا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ ٱلْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾ سورة توبه الاية ٢٥ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه وخت کې نبي ﷺ خپله نبوي مېړانه ښکاره کړه پر مخ ولاړی او سخت جنګ یې پیل کړ، بیا یې خپل اکا عباس رضي الله عنه ته چې ډېر لوی ږغ یې و امر وکړ، چې مسلمانانو ته اواز وکړې تر څو سره یو ځای سي د عباس رضي الله عنه د اواز سره ټول مسلمانان بیرته را یو ځای سول پر کافرانو باندې یې حملې پیل کړې(۱).

رسول الله ﷺ په دغه وخت کې یو موټ خاورې واخیستې د دښمن لورې ته یې وشیندلې د دغه خاورو څخه الله ﷻ د هر کافر سترګو ته یوه برخه ورسوله چې په ډېر بد حالت یې اخته کړل او په ډېر لنډ وخت کې یې ماته وخوړه مسلمانانو یو بې ساری بریالیتوب تر ګوتو کړ، آن تر دې چې په لسهاوو زره او ښان، سلاوې، خوراکي توکي او اسیران یې ونیول، دښمن په تېښتو سترګو د معجزوي توان په وړاندې مقاومت له لاسه ورکړ او په ډېره چابکۍ د طائف پر لوري وخوځېدی(۲).

---

(۱) ابن کثیر – البدایة والنهایة ج : ۴ ص : ۳۳۰، الواقدي – مغازي ج : ۳ ص : ۸۹۳، ابن هشام – السیرة ج : ۲ ص: ۴۴۲، احمد – المسند ج: ص : ۳۷۶، البخاري – الصحیح ج: ۵ ص: ۳۵ حدیث: ۴۳۱۷. مسلم – الصحیح، ج : ۳ ص : ۱۴۰۰، حدیث : ۱۷۷۶، الهیثمي – مجمع الزوائد، ج : ٦ ص : ۱۸۲.

(۲) مسلم – الصحیح، ج : ۳ ص : ۱۳۹۸. ثُمَّ أَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ۚ وَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ يَتُوبُ ٱللَّهُ مِنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٧﴾
سورة توبة، ۲٦ – ۲۷ آیتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ د وژني

په شوم هدف پوهای

څرنګه چي اسلامي حکومت د بنو نضير قوم سره د اور بند تړون کړی و په دې تړون کي د يو بل سره د مرستي يادونه هم سوې وه له همدې امله رسول الله ﷺ د يو څو ملګرو سره بن نضير قوم ته ورغلی تر څو دوی د عمير رضي الله عنه په ديت کي همکاري ورسره وکړي، چي په خطا سره يې د بنو کلاب دوه کسان وژلي وه، کله چي يې دوی ته بيان وکړ دوی ورته وويل: صحيح ده تاسو دلې کښينئ موږ هم داسي کوو کله چي دوی ولاړل رسول الله ﷺ يوه دېوال ته څنګ وهلی و. دوی پټپلو کي مشوره سره وکړه چي راسئ محمد ﷺ ووژنو د مرګ پلان يې داسي جوړ کړ، چي د ژرندي پل به يو څوک اخلي او د محمد ﷺ پر سر باندي به يې ايله کوي تر څو هغه په ووژل سي. د دغه کار لپاره يو بدبخته عمر بن جحاش تيار سو که څه هم سلام بن مشکم د دې کار مخالفت وکړ، خو چا يې پر خبره غوږ نه و نيوه د بل لوري څخه الله جل جلاله خپل نازولي ته د جبرائيل عليه السلام په واسطه خبر ورکړ، چي يهوديان داسي پلان لري. رسول الله ﷺ په تيزۍ سره د مديني پر لوري روان سو. وروسته بيا اصحابان مبارکان ورسره يو ځای سول اصحابانو ورته وويل، چي يا رسول الله ﷺ! تاسو را وپاڅېدلاست موږ هيڅ پوه نه سوو؟ رسول الله ﷺ د يهوديانو د شوم پلان په اړه معلومات ورکړل. همدا د نبي ﷺ معجزه وه، چي بشري توان پر داسي پېښو د پوهاوي توان نه لري[1].

---

[1] ابن اسحاق – السيرة ۳/ ۱۹۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معراج پېښه نبوي معجزه وه

نړیوال ساینس پوهان په دې اند دي چي لوړ هیڅ آسمان نسته بلکي پورته یوه نه پایېدونکې فضا ده. د دوی دغه درواغجنه وینا یوازي د دې خبري پر بنسټ ده چي د دوی کوچني فکرونه د دې جوګه نه دي چي د یوه لوی واکمن پر بې ساري واکمني دي په پوره ډول پوهای راولي یا په بل عبارت چي په ساده بڼه یې تعبیر کړو دوی تر اوسه پدې نه دي توانېدلي چي داسمان د لوړوالي معیار ځانته معلوم کړي هر څومره هلي ځلي چي یې کړي دي یوازي د ناتوانۍ پر لاره تللي دي نو ځکه دوی وایي چي آسمان نسته. حقیقت دا دئ چي الله ﷻ اووه آسمانونه، عرش – کرسي او اووه مځکي پیداکړي دي خو انساني فکر د دې توانایي نه لري چي د دې ټولو شیانو پېژندنه دي وکړي. په هر صورت څوک چي په دې وتوانېږي چي د اوو آسمانونو سفر وکړي ښکاره خبره ده، چي معجزه ورته ویل کېدای سي ځکه دا کار تر بشري توان وتلی کار دئ. دغه معجزه د رسول اکرم ﷺ څخه څرګنده سوې ده، چي تفصیل یې په لاندي ډول دئ:

کله چي رسول الله ﷺ ته یو په بل پسې ستونزي راغلې اخر د طائف د خلکو څخه هم ناهیلی سو، دا په حقیقت کي د غمونو یو سېلاب و، خو بیا هم د بشریت ویاړمن انسان د دې ټولو ستونزو سره مقاومت کاوه په هر صورت الله ﷻ د حضرت محمد ﷺ د ډاډ په موخه ده مبارک ته د معراج ویاړ ور په برخه کړ، که څه هم د معراج د پیښي په نېټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي د تاریخ پوهانو تر منځ اختلاف سته هغه په دې ډول چي امام طبري رحمه الله فرمايي: د معراج قصه د نبوت په لومړی کال پېښه سوېده.

امام نووي او امام قرطبي (رحمة الله عليهما) فرمايي: د معراج قصه د نبوت په پنځم کال کي پېښه سوېده. ځینو علماوو یې نوري نېټې هم ښودلي دي[1].

خو که چیر ی د ټولو علماوو دلایل وڅېړل سي دا جوتوي چي د معراج پېښه د پیغمبری په لسم کال رامنځته سوېده او دا خبره یقیني ده، چي د معراج په پېښه کي هيڅ شک نسته او د ټولو علماوو پرې اتفاق دئ په تېرو څوارلسو پېړيو کي هيچا داسي نظر نه دئ ورکړی، چي د معراج له پېښي څخه د انکار محض اشاره پکښې وي[2].

ابن قیم لیکي: رسول الله ﷺ د روح او جسد دواړو سره په ویښه د یو براق په مټ د جبرائیل علیه السلام په ملتیا د بیت الحرام څخه و بیت المقدس ته ورسېدی، رسول الله ﷺ په بیت المقدس کي کښته سو دوه رکعته لمونځ یې وکړ، خپل براق یې د مسجد د دراوزې سره وتړی. بیا رسول الله ﷺ لومړي اسمان ته ولاړی د اسمان د دروازې د خلاصولو لپاره جبرائیل علیه السلام ملایکو ته وویل: چي محمد ﷺ راسره دئ دروازه ورته خلاصه سوه. رسول الله ﷺ آدم علیه السلام ولیدی سلام یې ورته ووایه، آدم علیه السلام جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته وو ایه او د رسول الله ﷺ د نبوت اقرار یې وکړ. الله جل جلاله و رسول الله ﷺ ته د آدم علیه السلام راسته لوري ته نېکمرغه انسانان وښودل او چپه لوري ته یې

---

[1] زاد المیعاد ۲-۴۹.

[2] البیهقي - دلائل النبوة ۳۵۴/۲، الذهبي - تاریخ الاسلام ۱۴۱/۱، ابن کثیر - البدایة والنهایة ۱۰۷/۳ ، وانظر : البخاري - الصحیح (فتح الباري) ۳ / ۴۹۲، ۱۹۶/۷، مسلم - الصحیح ۱۴۸/۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبخته انسانان وښودل. بیا رسول الله ﷺ دوهم اسمان ته ولاړی دروازه ورته خلاصه سوه، په دوهم اسمان کي يې یحیی علیه السلام او عیسی علیه السلام ولیدل سلام یې ورته وو ایه هغوی جواب ورکړ، مبارکي يې ورته وویل او د ده مبارک د نبوت اقرار يې وکړ. بیا رسول الله ﷺ دریم اسمان ته ولاړی هلته یې یوسف علیه السلام ولیدی، سلام يې ورته وو ایه هغه جواب ورکړ، مبارکي يې ورکړه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ څلورم اسمان ته وختی هلته یې ادریس علیه السلام ولیدی سلام یې ورته وو ایه، هغه جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته وو ایه او د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ پنځم اسمان ته وختی هلته یې هارون علیه السلام ولیدی سلام یې ورته وو ایه هغه جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته وو ایه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ شپږم اسمان ته وختی هلته یې موسی علیه السلام ولیدی سلام یې ورته وو ایه موسی علیه السلام جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته وو ایه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. کله چي رسول الله ﷺ د موسي علیه السلام څخه روانېدی موسي علیه السلام وژړل، رسول الله ﷺ پوښتنه ځني وکړه، چي ولي دي وژړل؟ موسي علیه السلام ورته وویل: پر دې مي وژړل، چي یو ځوان چي تر ما وروسته پیغمبر سوی دئ او امتیان به یې زما تر امتیانو ډېر و جنت ته ولاړ سي. بیا رسول الله ﷺ اووم اسمان ته وختی په اووم اسمان کي یې ابراهیم ﷺ ولیدی سلام یې ورته وو ایه، ابراهیم علیه السلام جواب ورکړ، مبارکي یې ورته وویله او د ده مبارک په نبوت یې اقرار وکړ. تر دې وروسته رسول الله ﷺ سدرة المنتهی ته بوتلل سو، بیا رسول الله ﷺ ته بیت المعمور ښکاره سو وروسته د الله جل جلاله دربار ته ورسول سو، الله جل جلاله ته دومره نژدې سو لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوې لیندۍ، چې سره نژدې وې او یا تر دغه هم لږ فاصله وه، بیا الله ﷻ چې څه وحي رسول الله ﷺ ته کولي هغه وحي یې ورته وکړې، پنځوس لمونځونه یې پر فرض کړل، وروسته رسول الله ﷺ بېرته راوګرځیدی کله چې تر موسی علیه السلام تېریدی موسی علیه السلام پوښتنه ځني وکړه، چې الله ﷻ څه امر درته وکړ؟ رسول الله ﷺ ورته وفرمایل چې الله ﷻ پنځوس لمونځونه راباندې فرض کړل، موسی علیه السلام ورته وویل:

چې بېرته ولاړ سه د الله ﷻ څخه د دغه لمونځونو د لږوالي غوښتنه وکړه، ستا امت د دومره لمونځونو توان نه لري. رسول الله ﷺ و جبرائیل علیه السلام ته وکتل، جبرائیل علیه السلام اشاره ورته وکړه یعنی دا چې که ته غواړې کېدلای سي. رسول الله ﷺ بېرته د خپل بادار و دربار ته ورسول سو او خواست یې ورته وکړ. د بخاري په یوه روایت چې الله ﷻ لس لمونځونه ورکم کړل. رسول الله ﷺ چې بیرته راوګرځیدی موسی علیه السلام یې خبر کړ. موسی علیه السلام بیا مشوره ورکړه، چې د الله ﷻ څخه د لږوالي غوښتنه وکړه، ستا امت د دومره لمونځونو توان نه لری. بیا رسول الله ﷺ ولاړی. لنډه دا چې آخر پنځه لمونځونه پاته سول بیا هم موسی علیه السلام ورته وویل، چې د الله ﷻ څخه د لږوالي غوښتنه وکړه خو رسول الله ﷺ ورته وویل، چې د الله ﷻ څخه شرمېږم. زه د دغه لمونځونو په کولو کي الله ﷻ ته تسلیم یم او سر ورته کښېته کوم. رسول الله ﷺ چې څه لیري سو یو آواز پیدې ډول وسو: ماخپله فریضه نافذه کړه او پر خپلو بندګانو مي د لمونځو کموالی وکړ[۱].

---

[۱] زاد المیعاد ۲–۴۸–۴۷، بخاري جلد – ۱، صفحه (۴۵۵، ۴۵۶، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۸۱، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰) و مسلم جلد – ۱، صفحه ۹۱ – ۹۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا ډول رسول الله ﷺ په دغه شپه نوري حیرانونکي پېښې ولیدې د بېلګې په ډول رسول الله ﷺ هغه کسان ولیدل چې په دنیا کې د یتیمانو مالونه په ظلم سره خوري شونډان یې د اوښانو په څیر وو د اور سکروټې یې په خوله چیخلي او تر دبره (د مرداري، وتلو) تر ځاي وتلې. رسول الله ﷺ سود خوړونکي ولیدل چې نسونه یې دومره لوي وو لکه خوني. رسول الله ﷺ هغه ښځې ولیدې چې مړونه لري او زنا کوي په سینو یې لوي لوي کاږه اغزي چیخل سوي وو او د اسمان او مځکي تر منځ ځړېدلې[1].

---

[1] البیهقي – دلائل النبوة ۳۵۴/۲، الذهبي – تاریخ الاسلام ۱۴۱/۱، ابن کثیر – البدایة والنهایة ۱۰۷/۳، وانظر : البخاري – الصحیح (فتح الباري) ۴۹۲/۳، ۱۹۶/۷، مسلم – الصحیح ۱۴۸/۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ

د ځیګر مبارک عملیات (اپریشن)

رسول الله ﷺ ته د الله ﷻ له خوا په معنوي صفتونو نازول سوی دئ، چي یوه بېلګه یې د کوچنیوالي له هغه عملیات څخه عبارت ده، چي ده مبارک د ماشومانو سره لوبي کولې یو څوک راغلی او دی مبارک یې ترلاس ونیوی سینه یې وڅیري کړه یو جامد شی یې ځني جلا کړ، بیا یې د ده زړه د سرو زرو په پیاله کي د زم زم په اوبو پرېولی بېرته یې سینه وروګنډله. د دې پېښي په لیدلو سره نور کوچنیان په چابکۍ سره و حلیمې ته ورغلل او ورته وې ویل: چي محمد ﷺ یو چا وواژه. حلیمه چي راغله که یې وکتل د ده مبارک په رنګ کي تغیر له ورایه معلومېده مړ نه و، بلکي دا د ده یوه معجزه وه[۱].

---

[۱] ابن هشام – السیرة ۱/۱۶۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حديبې په تړون کې

د رسول الله ﷺ معجزه

د حديبې د سولې پر مهال اصحاب کرام د اوبو د کموالي سره مخ سول دوی رسول الله ﷺ ته شکايت وکړ. د رسول الله ﷺ و مخته يو لوښي پروت و، ده مبارک په هغه لوښي اودس تازه کړ، بيا يې لاس مبارک پر هغه لوښي باندې کښېښود، د ده مبارک تر ګوتو د چينې په څېر اوبه راووتې ټولو اصحابو ﷺ اودسونه پر تازه کړل او ټوله اوبه سول[1].

د ونو اطاعت

يوه ورځ رسول الله ﷺ د حاجت پوره کولو لپاره ولاړی په دغه ځای کې د ستر شی نه و، د يوې شېلې پر غاړه باندې دوې درختې جلا جلا ولاړې وې، رسول الله ﷺ ورغلی يوه درخته يې تر ښاخونو ونيوله او ورته وې ويل: اې درختې ! د الله ﷻ په حکم زما اطاعت وکړه. هغه درخته ورسره را روانه سوه داسې يې اطاعت کاوه لکه اوښ چې تر مهار ونيسې. بيا رسول الله ﷺ هغه بله درخته تر ښاخونو ونيوله او په ورته ډول يې ورته وفرمايل. هغه درخته هم راغله رسول

---

[1] رواه البخاري في الجامع الصحيح رقم ۱۳۵۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷺ ته يې ستره جوړه کړه. کله چې رسول الله ﷺ حاجت پوره کړ، درختې بېرته خپلو ځايونو ته ولاړې[1].

د غرونو سلام

حضرت علي رضي الله عنه فرمايي: زه يوه ورځ د رسول الله ﷺ سره و صحرا ته ووتم د رسول الله ﷺ ومخته چې به کوم غر يا درخته راتله هغه به داسي ورته ويل:

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَارَسُوْلَ اللهِ[2].

ژباړه: پر تا دي سلام وي اې د الله جل جلاله رسوله!

د لږو خرماوو ډېروالی

د خندق په غزا کي مسلمانان د ډول ډول ستونز سره لاس او ګريوان وو يوه ستونزه داوه، چې مسلمانانو هيڅ اقتصادي پياوړتيا نه درلوده د خندق په غزا کي ډېر مسلمانان وږي وو په هر صورت په يوه روايت کي راځي چې د بشير بن سعد لور ته خپلي مور يو څه خرماوي ورکړي تر څو خپل پلار او ماما ته يې يوسي او هغه يې وخوري. دغه نجلۍ چې خرماوي راواخيستې، د رسول الله ﷺ و مخ مبارک ته تېرېدله. رسول الله ﷺ ترې وپوښتل چې څه دي راخيستي دي؟ دې

---

[1] مسلم. رقم (۳۰۱۲) عن جابر رضي الله عنه.

[2] رواه الترمذي عن علي رضي الله عنه. رقم: (۳۶۳۵) والترغيب والترهيب (۲-۲۲۹).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وویل : یا رسول الله ﷺ! دغه خرماوي خپل پلار او ماما ته وړم چي وې خوري. ده مبارک ورته وویل : دلته یې راوړه! کله چي دې خرماوي ورورې رسول الله ﷺ پر یوه پټو باندي واچولې بیا یې یو کس ته وویل: چي په لوړ اواز ږغ وکړه تر څو د خندق ټول کارکوونکي راسي او د دې خرماوو څخه خوراک وکړي. هغه کس همداسي وکړه ږغ یې وکړ، ټول خلک راغلل او د دې خرماوو څخه یې خوراک وکړ. ټول ه ما[ړه] سول[1].

دا هم یوه نبوي معجزه وه، چي انساني فکر په ښکاره ډېر لیري ترې پاتېږي کوم څوک چي په زړه کي د نفاق اور لري هغه ته بیخي درواغ ښکارېږي.

---

[1] قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ : ... قَالَتْ دَعَتْنِي أُمِّي عَمْرَةُ بِنْتُ رَوَاحَةَ ، فَأَعْطَتْنِي حَفْنَةً مِنْ تَمْرٍ فِي ثَوْبِي ، ثُمَّ قَالَتْ أَيْ بُنَيَّةُ . اذْهَبِي إِلَى أَبِيكِ وَخَالِكِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ بِغَدَائِهِمَا ، ... ثُمَّ قَالَ لِإِنْسَانٍ عِنْدَهُ اُصْرُخْ فِي أَهْلِ الْخَنْدَقِ : أَنْ هَلُمَّ إِلَى الْغَدَاءِ . فَاجْتَمَعَ أَهْلُ الْخَنْدَقِ عَلَيْهِ فَجَعَلُوا يَأْكُلُونَ مِنْهُ .. . ابن هشام — السيرة ٢/٢١٦.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د څو تنو په غذا

په سوونو خلک ماړه سول

د خندق په غزا کي بله معجزه دا وه، چي رسول الله ﷺ په لږ خوراکي توکو سره ډېر اصحابان مبارکان ماړه کړل. هغه په دې ډول چي حضرت جابر رضي الله عنه چي کله د رسول الله ﷺ لوږه ولیده، نو په کور کي یې یو سېرلی درلودی هغه یې حلال کړ او یوه کاسه اوربشي یې درلودې چي شا وخوا دوه نیم کیلو ګرامه کېدې دا یې اوړه کړې کله چي غوښي او ډوډۍ پاخه سوه نو جابر رضي الله عنه په پټه رسول الله ﷺ ته وویل: یا رسول الله ﷺ! ته او ستا خاص ملګري زما میلمانه یاست. رسول الله ﷺ په دې خبره خوشاله سو. د خندق ټولو کارکوونکو ته یې خبر ورکړ، چي د جابر رضي الله عنه میلمانه یاست که څه هم جابر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ په دې خبري سره چي د خندق ټول اصحابان یې راوغوښتل یو څه په تشویش کي سو، خو د رسول الله ﷺ امر و څه یې نه سوای ویلای. اصحابان مبارکان چي د جابر رضي الله عنه کور ته راغلل رسول الله ﷺ پخپل مبارک لاس و ټولو ته ډوډۍ ورکړه، ټوله ماړه سول مګر دومره غوښي او ډوډۍ پاته سوه لکه لومړۍ چي وه یعني داسي سوه لکه بیخي چي چا خوراک نه وي ترې کړی بلکي د رسول الله ﷺ معجزه وه چي ټول ماړه سول، خو د جابر رضي الله عنه هیڅ تاوان نه وسو[1].

---

[1] البخاري – الصحیح ۴٦/۵، مسلم – الصحیح ۱٦۱۰/۵.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزي په مټ

د امپراتوريو د نسکوريدا خبر

د خندق په غزا کي بله معجزه داوه، چي اصحابانو مبارکانو خندق کښني ناڅاپه يوه داسي ډبره پيدا سوه، چي اصحابانو نه سوای ماتولای نو رسول الله ﷺ ته يې د دغه ډبري په اړه شکايت وکړ. رسول الله ﷺ په خپله ورکښته سو هغه ډبره يې دري ځله ووهله لومړی ځل چي يې ووهله الله اکبر يې ووايه او بيا يې وويل: ما ته د شام کيلياني راکړل سوې. بيا يې دوهم واری پر وکړ، بيا يې الله اکبر ووايه بيا يې وويل: ما ته فارس راکړه سو. بيا يې دريم واری پر وکړ، بيا يې وويل: ما ته يمن راکړه سو[1].

د رسول الله ﷺ د دغه وړاندويني سره سم همداسي وسوه په ډېر لنډ وخت مسلمانانو دغه سيمي فتحه کړې.

له ډبرو څخه رسول الله ﷺ ته د سلام آواز

ډبري د جماداتو يوه برخه ده، طبعاً د نطق توانايي نه لري مګر د رسول الله ﷺ معجزه وه، چي ډبرو ورته د سلام ږغونه کول ځکه په يوه روايت کي راځي چي رسول الله ﷺ وفرمايل: زه د مکې هغه ډبري

---

[1] احمد – المسند ۳۰۳/۴، الهيثمي – مجمع الزوائد ۱۳۱/۶، ابن حجر – فتح الباري ۳۹۷/۷، الطبراني –المعجم الکبير ۳۷۶/۱۱.

اوس هم پېژنم، چي تر نبوت وړاندي يې ما ته سلامونه ويل. په يوه بل روايت کي راغلي دي چي رسول الله ﷺ وفرمايل: زه اوس هم هغه ډبري پېژنم چي د بعثت پر مهال يې ما ته سلامونه ويل[۱].

د خرما د وچي ونې ژړا

په پيل کي په نبوي مسجد کوم دريځ (ممبر) نه و، رسول الله ﷺ چي به کله خطبه ويله نو وهغه ستون ته به يې شا ولګوله کومه، چي د خرما له وچي تنې څخه وه. د وخت په تېرېدو سره اصحابانو وپتېيل چي ممبر جوړ کړي، داسي يې هم وکړه کله چي ممبر جوړ سو رسول الله ﷺ پر نوي ممبر باندي مسلمانانو ته خطبه واورول. هغه ستون د کوچنيانو يا اوښانو د ځګېروي په څېر ږغ کاوه او د رسول الله ﷺ په بېلتون باندي يې ژړا کوله. بيا رسول الله ﷺ راغلی پر هغه ونه باندي يې د ډاډ په موخه خپل لاس مبارک تېر کړ او د هغې تنې ږغ ودرېدی[۱].

---

(۱) ۲۰ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِى بُكَيْرٍ الْعَبْدِىُّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ طَهْمَانَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- : «إِنِّى لأَعْرِفُ حَجَراً بِمَكَّةَ كَانَ يُسَلِّمُ عَلَىَّ قَبْلَ أَنْ أُبْعَثَ، إِنِّى لأَعْرِفُهُ الآنَ». دارمي ۱/۲۳، مسند احمد ۵/۸۹.

(۱) ۳۳۱۸ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ ... كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ إِلَى جِذْعٍ فَلَمَّا اتَّخَذَ الْمِنْبَرَ تَحَوَّلَ إِلَيْهِ فَحَنَّ الْجِذْعُ فَأَتَاهُ فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَيْهِ . بخاري – الصحيح ۱۱ \ ۴۱۹ باب علامات النبوة .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نبوي دريځ ښورېدل

عبدالله بن عمر (رضی الله عنهما) رضي الله عنهما فرمايي: يوه ورځ رسول الله صلی الله علیه وسلم په اغېزلرونكي ډول پر نبوي دريځ باندې د الله جل جلاله لويي بيانوله خلک د دې وينا څخه زيات اغېزمن وو آن تر دې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم خپله هم د الله جل جلاله د لويۍ تر اغېز لاندې راغلی و ماچې و كتل رسول الله صلی الله علیه وسلم چپه او راسته لوري ته ښورېدی لاندې چې مې و كتل نبوي دريځ دومره په زوره - زوره ښورېدی، چې زه پر دې وويرېدم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به د دريځ څخه لاندې را ولوېږي[1].

ورسول الله صلی الله علیه وسلم ته د اوښ سجده

انس بن مالک رضي الله عنه فرمايي:

د انصارو يوې كورنۍ اوښ درلودی د دې لپاره چې ورځنۍ ستونزې په حل كړي. په ناڅاپي ډول اوښ د دوی څخه سرغړونه پيل كړه، بار وړلو ته يې اوږه نه وركوله آن تر دې چې د دوی سره يې جنګ كاوه. څښتنان يې رسول الله صلی الله علیه وسلم ته راغلل د اوښ په اړه يې شكايت وكړ. رسول الله صلی الله علیه وسلم د ملګرو سره يو ځای د اوښ پر خوا ورغلی، اوښ

---

(١) **٥٣٥١** - حَدَّثَنَا بَهْزٌ .. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الْآيَةَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ {وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ} قَالَ يَقُولُ اللَّهُ أَنَا .. رَجَفَ بِهِ الْمِنْبَرُ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيَخِرُّ بِهِ. **مسند احمد ١١/٣٣٨.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه دېواله شا ته و رسول الله ﷺ د اوښ پر لوري ور روان سو اصحابانو ورته وویل: یا رسول الله ﷺ! دغه اوښ د سپي په څېر حملې کوي هسې نه چې کوم تاوان در ورسوي؟ رسول الله ﷺ په جواب کي ورته وویل: کومه پروا نه لري. کله چې رسول الله ﷺ ورنژدې سو اوښ ورته راغلی سجده یې ورته وکړه. رسول الله ﷺ پر تندي لاس ور تېر کړ، اوښ عاجزي اختیار کړه، تر داسي بریده چې کار کولو ته یې اوږه کښېښوده بیا یې سرغړونه نه ده کړې. اصحابو چې د اوښ دغه کړنه ولیده رسول الله ﷺ ته یې وویل: یا رسول الله ﷺ! اوښ تا ته سجده وکړه. موږ خو یې باید ښېخي درته وکړو؟ رسول الله ﷺ په جواب کي ورته وویل: د الله ﷻ پرته بل چا ته سجده نه ده روا، که چیري د الله ﷻ پرته بل چا ته سجده روا وای نو ما به ښځو ته امر کړی وای څو خپلو مېړونو ته د مړونو د حق د ډېروالي له امله سجده وکړي[1].

کله انسان د دې جوګه دئ چې په ورته ډول کار وکړي او یو بې نطقه حیوان دي ورته سر ټیټ کړي. همدا ډول یوه بله پېښه هم رامنځته سوې ده ځکه عبدالله بن جعفر رضي الله عنه فرمایي: یوه ورځ زه د رسول الله ﷺ سره ملګری وم د انصار یو باغ ته ورغلو. که مو کتل یو اوښ رسول الله ﷺ ته راغلی ځېګروی یې و، تر سترګو یې اوښکي تویېدې. رسول الله ﷺ پر سر لاس ورتېر کړ، بیا یې وپوښتل چې د دې اوښ څښتن څوک دئ؟ یو ځوان انصاري راغلی وې ویل: چې دا اوښ زما دئ. رسول الله ﷺ ورته وفرمایل: ته د الله ﷻ څخه نه وېرېږې،

---

[1] رواه الامام احمد في مسنده (۳/۱۵۸، ۱۵۹) قال ابن كثير : و هذا اسناد جيد و قد روي النسائي بعضه. انظر : البداية والنهاية (۶/۱۴۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷺ ته د دې اوښ مالک کړی يې حال داچي دغه اوښ ما ته ستا څخه شکايت وکړ، چي غذايي پالنه يې په صحيح ډول نه کوې[1].

---

[1] رواه ابو داود برقم (۲۵۴۹) و رواه الامام احمد في المسند (۱/۲۰۴، ۲۹۵) والحاکم في المستدرک (۹۹/۲، ۱۰۰) وقال : هذا حديث صحيح الاسناد و لم يخرجاه و وافقه الذهبي. والحديث اصله في مسلم بالاسناد نفسه دون قصة الجمل برقم (۳۴۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

الهي ساتنه

څرنګه چې د رسول الله ﷺ سره ټولو کافرانو د وس تر بریده دښمني کوله او څومره چې يې توان رسېدی، د رسول الله ﷺ د له منځه وړلو لپاره يې هڅې کولې په پیل کې رسول الله ﷺ ځیني خلک په دې ګومارلي وو، چې د شپې پیره وکړي کله چې الله ﷻ رسول الله ﷺ ته د ده د ساتنې په اړه آیات نازل کړ، رسول الله ﷺ و اصحابو ته امر وکړ چې نوره پیره مه کوئ، الله ﷻ زما د ساتنې ژمنه وکړه[1].

د دغه آیات تر نازلېدو وروسته رسول الله ﷺ د ټولې نړۍ د دښمنۍ سره هیڅ محافظ (چوکیدار) نه درلود د کافرانو د هر څومره هڅو سره بیا هم هیڅ په دې ونه توانېدل چې رسول الله ﷺ ته کوم تاوان ورسوي سره د دې چې رسول الله ﷺ هیڅ محافظ هم د ځان لپاره نه و استخدام کړی. د لا سپیناوي په موخه يې دوې نورې بېلګې هم رانقلوو[2]:

لومړۍ دا چې ابوهریره رضي الله عنه فرمایي: یوه ورځ ابوجهل و خلکو ته وویل: محمد ﷺ ستاسو په مخ کې سجده کوي؟ خلګو ورته وویل: هو، ابوجهل وویل: په لات او منات بتانو دې مې قسم وي که مې محمد ﷺ پر سجده کولو باندې ولیدی زه به يې سر ووهم. یوه ورځ رسول الله ﷺ پر لمانځه باندې ولاړ و، ابوجهل خبر سو. په ډېره

---

[1] انظر : الاية ٦٧، سورة مائدة.

[2] رواه الترمذي برقم (٣٠٤٦)، والحاكم في المستدرک : (٣١٣/٢).

(c) ketabton.com: The Digital Library

چابکی سره د توري سره يو ځای محمد ﷺ ته ورغلی کله چې ورنژدې سو بې هوښه پر مځکه ولوېدی. تر څه وخت وروسته پر هوښ سو، خلګو ورته وويل: څه درته پېښه سوه؟ ده په جواب کي ورته وويل: زه چي محمد ﷺ ته نژدې سوم په ناڅاپي ډول زما او د ده تر منځ د اور لوی خندق پيدا سو، زه يې سخت وېرولم تر داسي بريده چي د ډېره وهمه بې هوښه سوم[1].

دوهمه دا چي رسول الله ﷺ د يوې غزا څخه د راتګ پر مهال تر يوې وني لاندي بيده وو، توره يې په درخته ځړولې وه ناڅاپه يو اعرابي (صحرايي) راغلی. د رسول الله ﷺ توره يې را واخيسته پر رسول الله ﷺ باندي يې پورته کړه. رسول الله ﷺ په دغه وخت کي راويدار سو اعرابي ورته وويل: څوک به دي اوس راڅخه خلاص کړي؟ رسول الله ﷺ په ځواب کي ورته وويل: الله ﷻ به مي درڅخه خلاص کړي. په دغه وخت کي د اعرابي د لاسه توره ولوېده. بيا رسول الله ﷺ توره را واخيستله پر اعرابي يې پورته کړه او ورته وې ويل چي اوس به دي څوک راڅخه خلاص کړي؟ اعرابي په جواب کي وويل: ته ډېر ښه نيوونکی يې پر ما احسان وکړه رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: ته پر دې شاهدي ورکوې، چي د الله ﷻ پرته بل د عبادت لايق نسته او زه د الله ﷻ پيغمبر يم؟ هغه په جواب کي ورته وويل: زه ستا سره وعده کوم، چي هيڅکله به ستا سره جنګ نه کوم او نه به د هغه کسانو سره مرسته کوم چي ستا سره جنګ کوي. اعرابي چي کله دغه خبره وکړه رسول الله ﷺ پرېښودی اعرابي پر خپله لاره باندي ولاړی، کله چي

---

[1] رواه البخاري مختصرا – انظر الفتح ۴۹۵۸/۸، و رواه مسلم واللفظ له برقم (۲۷۹۷).

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل قوم ته ورسېدی نو خپل قوم ته يې وويل: زه تاسو ته تر ټولو د ښه انسان څخه راغلی يم[۱].

---

(۱) يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ إِذۡ هَمَّ قَوۡمٌ أَن يَبۡسُطُوٓاْ إِلَيۡكُمۡ أَيۡدِيَهُمۡ فَكَفَّ أَيۡدِيَهُمۡ عَنكُمۡۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ﴿١١﴾

سورة المائده – ۱۱آيت.

وانظر ابن كثير – التفسير ۳/۵۸ – ۵۹، من رواية عبدالرزاق بسنده عن طريق معمر الي جابر، والطبري – التفسير ۱۰/۱۰۶، ابن هشام – السيرة ۳/۲۸۷ – ۲۸۸، باسناد متصل، وانظر ابن حجر – فتح الباري ۷/۴۱۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ وړاندوینې

د دې ویاړمن امت خواخوږي پیغمبر ﷺ د خپلې لوروني له مخې خپل امت ته په معجزانه ډول ټولې هغه پېښې بیان کړیدي کومې چې دا امت ورسره لاس او ګریوان کېږي ځکه حذیفة بن یمان رضی الله عنه فرمایي:

رسول الله ﷺ د سهارلمونځ ادا کړ، منبرته وختی او خطبه یې ته وړاندی کړه تر داسي بریده چې د ماپښین د لمانځه وخت راغلی موږ ته وړاندی کړه تر داسي بریده چې د ماپښین د لمانځه وخت راغلی د ماپښین د لمانځه د ادایني لپاره راکښته سو. د ماپښین لمونځ یې ادا کړ بیا منبر ته پورته سو، خطبه یې بیا پیل کړه تر داسی اندازې چې د ماځیګر وخت راغلی، بیا رسول الله ﷺ راکښته سو او د ماځیګر لمونځ یې ادا کړ، بیا منبر ته وختی خطبه یې پیل کړه آن تر دې چې لمر ولوېدی. په دغه خطبو کي یې موږ ته ټولي هغه پېښي بیان کړې کومي چي پخوا تېري سوي وې همدا ډول یې هغه څه راته وښودل کوم چې په راتلونکې زمانه کي پېښېدونکي دي دغه ټولي پیښي موږ زده کړې او یاد مو کړې[1].

رسول الله ﷺ د راتلونکو پیښو په اړه ډېري ویناوي کړي دي خو د نمونې په ډول ځیني رانقلوو:

---

[1] رواه البخاري – انظر الفتح ۱۱۵۵/۲ رواه مسلم برقم: ۲۸۹۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جګړې په اړه پیشګویي

حضرت ام حرام رضي الله عنها د انس رضي الله عنه خاله وه، نبي صلی الله علیه وسلم به د هغې کور ته زیات تشریف وړی او کله کله به یې د غرمې آرام هم د دې په کور کې کاوه. یوه ورځ نبي علیه السلام د دې په کور کې آرام کاوه په مسکا راپورته سو، ام حرام رضي الله عنها پوښتنه ځني وکړه، چې زما مور او پلار دې تر تا قربان سي پر څه شي مسکی سوې؟ ده مبارک وفرمایل: زما د امت څه خلک ما ته وښودل سول، چې د دریاب پر څنډه د جنګ په اراده داسي پر آسانو سپاره دي لکه پاچهان چې پر تختونو ناست وي. ام حرام رضي الله عنها وویل: اې د الله جل جلاله رسوله! ما ته هم دعا وکړه، چې الله جل جلاله مې په دوی کې شامله کړي. نبي علیه السلام وفرمایل: ته به هم په دوی کې شامله سې، تر دې وروسته بیا نبي علیه السلام آرام وکړ، بیا راپورته سو مسکی سو. ام حرام رضي الله عنها د مسکا سبب ځني وپوښتی. نبي علیه السلام په هغه ډول جواب ورکړ. دې بیا ورته وویل: اې د الله جل جلاله رسوله! ما ته دعا وکړه چې زه هم د دوی په ډله کي داخله سم. نبي علیه السلام ورته وویل: ته به په لومړۍ ډله کي یې.

د حضرت عثمان رضي الله عنه په خلافت کي امیر معاویه رضي الله عنه د شام حاکم و، پر جزائر قبرص باندي یې د حملې کولو اجازه وغوښته. حضرت عثمان رضي الله عنه اجازه ورکړه، امیر معاویه رضي الله عنه یو لښکر تیار کړ او حمله یې وکړه. په دغه لښکر کي ام حرام رضي الله عنها او د دې مېړه دواړه موجود وو د بیرته راتګ پر وخت ام حرام رضي الله عنها پر یوه غاتره سپره وه، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه غاتره وتوربده دا مبارکه ځني ایله سوه مغزی یې مات سو او وفات سوه او هم هلته خاوروته وسپارله سوه[۱].

تر قیامت وړاندي شپږ پېښي

رسول الله ﷺ فرمایي: د قیامت تر راتلو وړاندي شپږ پېښي ښکاره کېږي، چي د لاندنیو پېښو څخه عبارت دي:

لومړی: زما وفات کیدل.

دوهمه: د بیت المقدس فتحه کیدل، چي په هغه وخت کي مسلمانان نه وه پر برلاسي.

دریمه: په مسلمانانو کي عمومي وبا ګډېدل.

څلورمه: د مال او شمتنی دومره ډېرېدل چي خلک به سل دیناره هیڅ نه بولي. په هغه مهال کي سل دیناره ډېره لویه شتمني وه.

پنځمه: د عربو په هر کور فتنې ننوتل.

شپږمه: د مسلمانانو او عیسایانو تر منځ روغه جوړه او بیا د عیسایانو له خوا روغه ماتول[۲].

په پورته شپږو پېښو کي پنځه رامنځته سوي دي، ځکه رسول الله ﷺ وفات سوی دئ، د حضرت عمر ﷺ په خلافت کي بیت المقدس فتحه سو او د ده مبارک په خلافت کي پر (عمواس) نومي ځاي باندي د مسلمانانو په لښکر داسي وبا ګډه سوه، چي په درو ورځو کي دیارلس زره مسلمانان وفات سول. څلورمه او پنځمه شمېره نښانې د عثمان

---

[۱] رواه البخاري انظر: فتح الباري: ٦ (٢٧٨٨)، ومسلم برقم ١٩١٢.

[۲] بخاري: ٣١٧٦.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ﷺ په خلافت کي ښکاره سوې.

دا هم د رسول الله ﷺ معجزه وه، چي ټولي وړاندويني ربښتيني او پر خپل ځای رامنځته سويدي.

مذهب به اور سي

په يوه حديث کي راغلي دي، چي پر خلکو باندي به داسي وخت راسي چي د دين کول به دومره ورته ګران وي لکه د اور سکروټه چي په لاس کي نيسي[1].

په معاصر وخت کي د رسول الله ﷺ دغه سپېڅلې وينا بيخي ربښتينې ثابته سوې ده، هر چا ته تر لمر سپينه ده د دې اړتيا بيخي نسته چي يو څه پر وليکو.

مېرمن به د مېړه سره تجارت کوي

همدا ډول په حديثو کي راغلي دي، چي په آخر وخت کي به تجارت دومره زيات سي چي ماينه (مېرمن) به د مېړه سره په تجارت کي شراکت کوي. د تجارت د زياتوالي تر څنګ به د دروغو شاهدي عامه سي[2].

---

[1] ترمذي ۲ – ۵۰.

[2] مسند امام احمد ۳/۲۳۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپک خلک به

د قومي مشرانو په نامه څرګند سي

په بل ځای کي رسول الله ﷺ فرمایي: د قومونو مشران به منافقان او سپک خلک وي د خپلو قریبانو حقوق به خوري او د پردیو خلکو درنښت به کوي. د مور او پلار څخه به سرغړونه کوي او د خپلي مېرمني (ماینۍ) اطاعت به کوي[1].

نبوي سنت به د اړیکو پر بنسټ وي

رسول الله ﷺ فرمایي: په آخره زمانه کي به سلام یوازي هغه چا ته وایي چي دی اړیکي ورسره لري، یعني عمومي سلام سنت دئ باید هر چا ته وویل سي خو خلک به و نابلده سړی ته سلام نه وایي[2].

---

[1] ترمذي ۲۲۱۶.
[2] الدرالمنثور ۵۳ – ۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پسونو څرونکي به

دنګي ودانۍ جوړي کړي

رسول الله ﷺ فرمايي: چوپانان او داسي نور ټيټ رتبه خلک به ښارونو ته راکښته سي، لوړي او دنګي ودانۍ به جوړي کړي بيا به فخرونه پکښې کوي[۱].

شراب او رشوت ته به ځانګړی نوم پيدا سي

رسول الله ﷺ فرمايي: په وروستۍ زمانه کي به شراب د شربتو په نامه خرڅېږي، سود به د تجارت په نامه کېږي او پر رشوت به د تجارت نوم ايښنودل کېږي. نر به د نرو سره او ښځي به د ښځو سره ودونه کوي[۲].

---

[۱] سنن ابي داؤد رقم ۴۶۹۵.

[۲] د بلمي نخوالة الاشاعة صفحه ۷۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاجوج او ماجوج به راسي

رسول الله ﷺ د پیشګویی په بڼه فرمايي:

تر هغه وخته به قیامت نه سي تر څو چي په وروستی زمانه کي یاجوج او ماجوج رانه سي[۱].

په بل ځای کي رسول الله ﷺ د الله جل جلاله له لوري و انسانانو ته په قرآن کي ښودلي دي، چي په وروستی زمانه کي به یاجوج او ماجوج راسي لکه چي الله جل جلاله فرمايي:

حَتَّىٰٓ إِذَا فُتِحَتۡ يَأۡجُوجُ وَمَأۡجُوجُ وَهُم مِّن كُلِّ حَدَبٖ يَنسِلُونَ ﴿٩٦﴾ (اووه لسمه سیپاره – شپږمه رکوع)

ژباړه: کله چې د یاجوج او ماجوج (بند) خلاص سي نو د هر لوري څخه به په چابکی سره راځغلي.

یادونه: د ځينو څېړونکو په اند یاجوج او ماجوج د یافث د اولادې څخه دوه قومه دي. یافث د نوح علیه السلام زوی دئ.

یاجوج او ماجوج د عیسي علیه السلام تر راتګ وروسته راځي عیسی علیه السلام به د دوی د بربادی دعا وکړي، الله جل جلاله به د عیسی علیه السلام د دعا له امله دوی مړه کړي او د دوی لوی لاښونه به پر مځکه خپاره وي، بیا به

---

[۱] وعن حذیفه بن اسید غفاري رضي الله عنه قال: اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال: ما تذكرون قالوا انذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها ... ویاجوج وماجوج ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷻ مرغان راواستوي تر څو د دوی لاښونه یوسي په داسي ځاي کي به يې وغورځوي کوم چي الله ﷻ ته معلوم دئ انسانان پرې پوهاوی نه لري. د دوی د لاښو تر غورځولو وروسته به د بد بوی د له منځه وړلو په موخه الله ﷻ باران واوروي تر څو ځمکه پاکه او سوکاله سي(۱).

---

(۱) ... فيرغب نبي الله عيسي عليه السلام واصحابه فيرسل الله عليهم النغف في رقابهم فيصبحون فرسي كموت نفس واحدة ثم يهبط نبي الله واصحابه الي الارض فلايجدون في الارض موضعا شبرا ملازهمهم ونتنهم فيرغب نبي الله واصحابه الي الله فيرسل الله طيرا كاعناق البخت فتحملهم فتطرحهم حيث شاء الله وفي رواية تطرحهم في النهيل وستوقد المسلمون من قسيهم ونشابهم وجعابهم سبع سنين ثم يرسل الله مطرا لايكن منه بيت مدر ولابر فيغسل الارض حتي يتركها كاالزلفة .... رواه المسلم الاقول تطرحهم ، ورواه ترمذي .كذا في المشكوة جلد(۲) صفحه (۵۹۴).

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو سپيڅلى انسان به

بربادۍ ته د پای ټکی کښېږدي

د رسول الله ﷺ يوه بله معجزه دا ده، چې د يوه داسې انسان د راتګ وړاندوينه يې کړې ده، چې انسان ته يې هيڅ پوهه نسته، چې د امام مهدي عليه السلام د ځرګندېدلو څخه عبارت دئ چې په وروستۍ زمانه کې به ځرګندېږي د نوموړي انسان ځرګندېدل به يو پر ځای کار وي ځکه د الله جل جلاله څخه نافرمانۍ، شرونه او ناخوالي به تر نه حسابېدونکي بريده رسېدلي وي[1].

ځکه رسول الله ﷺ فرمايي: تر هغه به دنيا ولاړه نه سي تر څو زما د اولادې څخه يو سړی د عربو واکمني ونه کړي نوم به يې زما د نامه سره برابر وي او د پلار نوم به يې زما د پلار د نامه سره برابر وي[2].

رسول الله ﷺ د نوموړي انسان د بڼې په اړه فرمايي: امام مهدي عليه السلام اوږد قد لري، پياوړي صورت به لري او نرۍ پزه به لري[3].

مهدی عليه السلام به د څلويښتو کالو په عمر را ځرګند سي، وروسته به اووه يا اته کاله عمر نور ولري.

که څه هم د امام مهدي عليه السلام پر پيدا کېدو او د هغه د راتګ پر

---

[1] ابوداؤد (۴۲۸۶).

[2] عن زر عن عبد الله قال: قال رسول الله ﷺ لاتذهب الدنيا حتي يملک العرب رجل من اهل بيتي يواطي اسمه اسمي واسم ابيه اسم ابي .....الحديث الترمذي ۴۶ – ۲.

[3] بوداؤد (۴۲۸۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیفیت باندي ډېر حدیثونه سته خو د بېلګې په ډول پورتنۍ کچه بسنه کوي.

د دجال په نامه به

یوه لویه فتنه څرګنده سي

د رسول الله ﷺ یوه بله وړاندوینه د یوې لویې فتنې راتلل دي، چي د دجال د راتګ څخه عبارت ده، چي په دوديز ډول او د عامو خلګو په اصطلاح کي خرجال ورته وايي.

د رسول الله ﷺ د ویناوو سره سم دجال په وروستۍ زمانه کي راځي او د خدایۍ دعوه کوي، خلک ګمراهۍ ته بولي او د ده راتګ د مسلمانانو لپاره لویه ازموینه ده، ځکه رسول الله ﷺ فرمايي: د آدم علیه السلام د پیدایښت څخه تر قیامت پوري تر دجال لوي (ورانونکی) کار نسته[۱].

د دجال د راتګ د کیفیت او توان په اړه رسول الله ﷺ خپل امت ته په پوره ډول ارشاد فرمایلی دئ، چي یوه نمونه به يې بیان کړو، رسول الله ﷺ فرمایلي دي:

په وروستۍ زمانه کي دجال راځي که چیري پر داسي مهال راغلی چي زه پر نړۍ اوسېدم نو زه ستاسو پر ځاي ورسره جنګېږم او که پر داسي مهال راغلی چي زه نه وم نو هر سړی دي هڅه کوي تر څو د ځان

---

[۱] مامن خلق آدم الي قیام الساعة امرا اکبرا من الدجال. رواه مسلم. کذا في مشکوة جلد – ۲، صفحه ۵۰۰–.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره غوره انتخاب وکړي. رسول الله ﷺ زياتوي: دجال ځوان دئ، پېچلي وېښتان يې دي او سترګه يې راوتلي ده لکه چي زه يې د عبدالعزي بن قطن سره ورته ښيم (عبداالعزي د يوه کافرسړي نوم و، د خذاپه قوم پوري يې اړه درلوده، کافر مړ سوی دئ او يوه سترګه يې د خپله ځايه څخه راوتلې وه) که څوک له دجال سره مخ سو نو د کهف سورت لومړی آياتونه دي پر ووايي. د دغو آياتونو لوست مو د ده له شره ژغوري، دجال د داسي لاري څخه راځي چې د شام او عراق په منځ کې ده، بيا به راسته اوچپه لوري ته شکماری کوي، اې د الله ﷻ بندګانو ! د الله ﷻ پر دين باندي ټينګ سئ.

ناستو خلګو ترې وپوښتل: يا رسول الله ﷺ! څومره وخت په مځکه کي اوسېږي؟

رسول الله ﷺ وفرمايل : څلوېښت ورځي اوسېږي لومړی ورځ يې د کال په څېر اوږده ده، دوهمه ورځ يې د مياشتي په څېر اوږده ده، دريمه ورځ يې د اوونۍ په څېر اوږده ده.

اصحابانو وپوښتل : يارسول الله ﷺ ! دغه ورځ چي د کال په څېر ده موږ ته د يوې ورځي لمونځونه بسنه کوي؟

رسول الله ﷺ وفرمايل : يا ! بلکي خپل لمونځوته اندازه کښېږدئ. اصحابانو بيا وپوښتل : يا رسول الله ﷺ! د دجال چابکي څومره ده؟

رسول الله ﷺ وفرمايل : د باران په څېر ده چي باد ورپسې وي.

رسول الله ﷺ د پورتنيو خبرو په تعقيب وفرمايل : دجال به يو قوم ته راسي، دې ته به يې وهڅوي چي پر ده ايمان راوړي او دی په خدايي ومني. هغه قوم به د ده په کړنو وغولېږي، د کمزوري عقيدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښتنان به وي ايمان به پر راوړي. دجال به د دوی د خوشاله کولو په موخه اسمان ته امر وکړي تر څو باران پر وکړي، اسمان به د الله ﷻ د حکمت پر بنسټ د ده امر ومني. باران به پر واوروي، ځمکه به پرې شنه سي، شپه به باندي راسي د دې قوم حيوانان به د پخوا په پرتله غټ سوي وي غولانځي به يې د شيدو ډکي وي او اړخونه به يې پړسېدلي وي يعني چاغ به وي. بيا به بل قوم ته راسي د تېر قوم په څېر به يې پر ځان باندي ايمان راوړلو ته وهڅوي. دا قوم به د ټينګي عقيدې ښتنان وي، د ده غوښتني ته به په يا سره جواب ووايي. د دې قوم په جواب سره به دی په قهر سي مخ به ترې واړوي، د الله ﷻ د حکمت او ازمويني پر بنسټ به پر دوی ويرجن سهار راسي، يعني کله چي شپه باندي تېره سي قحطۍ به وهلي وي په لاسو کي به يې هيڅ مال نه وي.

تر دې کړنو وروسته به دجال يوې کنډوالې ته راسي امر به ورته وکړي: خزانې دي راوباسه! د ده د امر سره سم به د پيسو خزانې د مچمچيانو د مشر په څېر په ده پسي رواني وي، يعني لکه د مچمچيانو په مشر پسې چي مچمچياني رواني وي په ده پسې به هم داسي د پيسو خزانې رواني وي.

بيا به يو غوره ځوان راوغواړي سر به يې په توره ور ووهي سر به يې پرې سي د يوې ټوټې په څېر. بيا به يې راوبولي مخامخ به يې کړي د هغه سړي مخ به ځلېږي او خاندي به، دی به په دې کار بوخت وي چي الله ﷻ به عيسی عليه السلام راولېږي. د دمشق د ختيځ لوري پر مناره به راکښته سي لاسونه به يې د ملايکو پر وزرونو ايښي وي کله چي سر پورته يا کښته کړي د مرغلرو په څېر به څاڅکي ترې تويېږي هر کافر ته چي يې بوی ورسېږي بېله مړيني به نه پاتېږي يعني د بوي په رسېدلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره به مري. د عیسی علیه السلام بله ځانګړتیا به دا وي چي ساه به یې تر هغه ځایه رسیږي ځومره چې یې د سترګو کاته رسیږي.

تر راتګ وروسته به دستي دجال ولټوي تر داسي بریده چي د (لد) نومي ځای په دروازه کې به یې پیدا کړي بیا به یې ووژني (تر مړیني) وروسته به یو داسي قوم ته راسي، چې الله جل جلاله به د دجال څخه ساتلی وي، مخونه به یې (د دوړو) څخه ورپاک کړي او د جنت په لوړو مقاماتو به یې خبر کړي.

ورپسې به الله جل جلاله عیسی علیه السلام ته وفرمایي : زه یوه ډله د مځکي پر مخ راپاڅوم چي هیڅا لره یې د جنګ کولو توان نسته، زما سپېڅلي بندګان وکوه طور ته یو ځاي کړه تر څو الله جل جلاله یې د دغه راپاڅېدلي ډلي له شره وژغوري، عیسی علیه السلام به هم داسي وکړي.

الله جل جلاله به یاجوج او ماجوج راولېږي چې د هره لوري به په تلوار سره راځغلي. کله چي یې لومړنی ډله راسي د (طبریه) نومي دریاب تولي اوبه به وچیښي بیا به یې وروستی ډله راسي وبه وایي : رښتیا هم په دې دریاب کي یو وخت اوبه وې، یعني هغې لومړی ډلي به دومره ویجاړی رامنځته کړي وي چي بیخي به نړی بل لوري ته ګرځېدلې وي. وروسته به مزل وکړي تر داسي بریده چي خمر نومي غره ته به ورسیږي چي د بیت المقدس اړونده یو غر دئ. بیا به ووایي : رښتیاهم هغه څوک چي پر مځکه اوسېده ټول مو مړه کړه راسئ! د هغه چا د وژني په لټه کي سو چي په اسمان کي اوسیږي. د دې خبري کولو سره جوخت به د اسمان لوري ته ویشتل پیل کړي. الله جل جلاله به بیرته پر دوی باندي په وینو سره غشي راکښته کړي څو دوی نور هم وغولیږي.

د الله جل جلاله نبي به د ملګرو سره یو ځای په غره کي بند وي تر داسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بریده چي د نن ورځي تر سلو دینارو به د دوی لپاره د غوایي سر غوره وي یعني دونه به لوړي ځیلي وي چي تر یوه لوی معیار پیسو به ورته لږ خوراکي توکي غوره وي.

بیا به د الله ﷻ نبي د ملګرو سره د خلاصون لپاره دعاوکړي، الله ﷻ به یې دعا قبوله کړي، په پایله کي به د یاجوج او ماجوج په غاړو کي چینجي پیداکړي کله چي سهار سي د یوه نفس په څېر به ټوله مړه سوي وي. د دوی تر مړیني وروسته به عیسی علیه السلام د ملګرو سره مل و مځکي ته راکښته سي خو د مځکي پر مخ به یوه لوېشت مځکه پیدا نه کړي، چي پر وا وسېړي مګر ټوله مځکه به د دوی په غوړو او بدو بویونو چټله وي بیا به عیسی علیه السلام د ملګرو سره و الله ﷻ ته لاس په دعا سي، دعا به یې قبوله سي، الله ﷻ به د اوښانو د غاړو په څېر مرغان راواستوي د یاجوج او ماجوج کالبوتونه به هغه ځای ته وغورځوي کوم چي د الله ﷻ اراده وي. په یوه بل حدیث کي راغلي دي، چي په (نهیل) نومي ځای کي به یې وغورځوي او مسلمانان به تر اوو کالو پوري د دوی په غشو، لیندیو او تورو باندي اور بلوي بیا به الله ﷻ باران واوروي چي ټولو ختینو او وړینو ودانیو ته به یې ورسېږي، مځکه به پرېولي، په داسي بڼه چي د یوې پرېولي او پاکي ډبري په څېر به یې پرېږدي بیا به مځکي ته وویل سي: خپلي میوې دي راشنې کړه! او خپل برکت دي بېرته راوګرځوه. د څښتن تعالی ﷻ د امر سره سم به په مځکه کي زیات برکتونه خپاره سي، آن تر دې چي په دغه وخت کي به د یوه انار څخه یوه ډله خوراک کوي، د انارو په پوست سره به سایه لاسته راوړي، په شیدو کي به برکت ولوېږي تر داسي بریده چي یوه لنګه اوښه به د یوې ډلي خلکو د خوراک بسنه کوي، یوه لنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوا به د يوه درست ټبر خلکو خوراکي بسنه کوي او يوه لنګه مېږ به د يوې داسي ټولۍ خلکو خوراکي بسنه کوي، چي تر يوه ټبر په شمېر کي زياته وي. دوی به همداسي اوسي چي الله ﷻ به يو ښه بوی لرونکی باد راواستوي، د مؤمنانو تر بغلونو به لاندي سي د هر مؤمن او مسلمان روح به قبض سي او ټول شر اچوونکي به پاته سي چي د خرو په څېر به جنګونه کوي، قيامت به هم پر داسي ناپوهو خلګو رامنځته کېږي[1].

---

[1] وعن نواس بن سمعان ﵁ قال ذکر رسول الله ﷺ الدجال فقال : ... ويبقي اشرار الناس يتهاجرون فيها تهارج الحمر فعليهم تقوم الساعة. رواه المسلم الاقول تطرحهم، و رواه ترمذي. کذا في المشکوة جلد - ۲، صفحه - ۵۹۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه بې ساري حیوان راتلل

رسول الله ﷺ د خپلو معجزو په لړ کې یوه بله وړاندوینه دا کړېده، چې په وروستۍ زمانه کې به یو حیوان راسي چې (دآبة الارضة) به ورته وايي. خوږ نبي ﷺ د لا ټینګار په موخه فرمایلي دي، چې تر هغو به قیامت نه سي تر څو دغه حیوان نه وي راغلی[1].

همدا ډول رسول الله ﷺ په قرآن کې اسلامي امت ته ښودلي دي، چې نو موږ ی حیوان راتلونکی دئ، ځکه الله ﷻ فرمايي:

أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ [2].

ژباړه : موږ به د ځمکي څخه دوی لره یو حیوان راوباسو، چې د دوی سره خبري وکړي.

قرآن پوهان فرمايي، چې د دغه حیوان څخه موخه هغه حیوان دئ چې رسول الله ﷺ په حدیث کې ښودلی دئ او د قیامت تر راتګ وړاندي به راځي.

یادونه : دآبة الارضة په آخره زمانه کې د ځانښت پر وخت راوزي سر به یې د غوایي، سترګي به یې د خنزیر، غوږونه به یې د فیل او ښکرونه به یې د غرڅني وي، غاړه به یې د شتر مرغ په څیر وي، رنګ به یې و پړانګ ته، لکۍ به یې پسه ته

---

[1] وعن حذیفه بن اسید غفاري رضي الله عنه قال : اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال : ما تذكرون قالو ا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آيات فذكر الدخان والدابة .... رواه مسلم. كذا في المشكوة، ۲ټوک، ۴۹۴ مخ.

[2] سورة النمل، الایه ۸۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پښې به يې اوښ ته ورته وي او د هرو دوو پښو په منځ کې به يې دوولس ګزه فاصله وي. د موسى عليه السلام لکړه او د سليمان عليه السلام مهر به ورسره وي. د هر سړي سره به يو ځاى کېږي هيڅوک نه سي ترې خلاصېداى تر څو د کافر پر مخ باندې د سليمان عليه السلام په مهر باندې د کفر ټاپه ووهي او مسلمان د موسى عليه السلام په لکړه باندې ووهي[1].

[1] ابن کثير ۳ - ۳۷۶.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر درسته نړۍ د لوګي راتلل

د رسول الله ﷺ د معجزو په لړ کي بله هغه وړاندوینه ده، چي د دود (لوګي) په اړه يې کړې ده او فرمايلي يې دي چي په وروستۍ زمانه کي به دغه دود راځي ټوله نړۍ به نيسي. البته راتلل به يې په داسي بڼه وي چي د ختيځ لوري څخه به راځي تر لوېديځه پوري او تر څلوېښتو ورځو پوري به پاته وي کله چي مؤمن ته نوموړی دود ورسېږي داسي احساس به کوي لکه زکام او کله چي کافر ته ورسېږي داسي به وي لکه مست (نشه)[1].

د رسول الله ﷺ د دغه خبري د ثبوت په موخه الله جل جلاله فرمايي:

فَٱرۡتَقِبۡ يَوۡمَ تَأۡتِي ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٖ مُّبِينٖ ۝١٠ يَغۡشَى ٱلنَّاسَۖ[2]

ژباړه : (ياد کړه اې محمده ﷺ!) چي اسمان به په ښکاره دود (لوګي) سره راتلل وکړي خلک به بېهوښه کړي.

د مولانا عبدالحق دهلوي په اند د دغه دود (لوګي) څخه، چي په قرآن کي ذکر سوی دئ هغه دود (لوګی) مراد دئ چي د قيامت د لويو نخښو څخه يوه نخښه ده او د زمانې په وروستيو کي منځته راځي.

---

[1] وعن حذيفه بن اسيد غفاري رضي الله عنه قال : اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال: ما تذكرون قالوا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آيات فذ الدخان والدابة ... رواه مسلم. كذا في المشكوة جلد – ۲، صفحه – ۴۹۴.

[2] سورة الدخان، الايه ۱۰.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمر به له لوېديځ څخه راوخېژي

د رسول الله ﷺ یوه بله وړاندوینه د لوېدیځ لوري څخه د لمر راختلو څخه عبارت ده یعني کله چې ماځیګر لمر ولوېږي بیرته به د همهغه لوري څخه راوخېژي ځکه د رسول الله ﷺ څخه رانقل سویدي:

حضرت ابي ذر ؓ فرمایلي دي: یوه ورځ ماځیګر لمر ولوېدی رسول الله ﷺ زما څخه وپوښتل، چې: ته خبر یې دغه لمر چیري ځي؟ ما ورته وویل: الله ﷻ او د هغه رسول ښه پوهېږي. رسول الله ﷺ راته وویل: دغه لمر د عرش و لوري ته ځي تر داسي بریده چې تر عرش لاندي الله ﷻ ته سجده وکړي بیا بیرته د راختلو اجازه وغواړي، اجازه هم ورکړه سي تر څو دا بل سهار د ختیځ لوري څخه بېرته راوخېژي. یوه داسي ورځ به راسي چي لمر به سجده وکړي مګر اجازه به ورنه کړل سي او ورته وبه ویل سي: ولاړ سه د کومه ځایه چي راغلی یې بېرته پر هغه لوري وخېژه د نه اجازې په صورت کي به لمر بیرته د لوېدیځ لوري څخه راوخېژي. د شک پرته به په وروستۍ زمانه کي دا پیښه رامنځته کېږي ځکه دا د یوه رښتیني پیغمبر وړاندوینه ده، چي هیڅکله یې دروغ نه دي ثابت سوي[1].

---

[1] وعن ابي ذر ؓ قال: قال: رسول الله ﷺ حین غربت الشمس اتدري این تذهب هذه قلت الله ورسوله اعلم قال فانها تذهب حتي تسجد تحت العرش فتتاذن فیؤذن لها ویوشک ان تسجد ولاتقبل منها وتستاذن فلایؤذن لها ویقال لها ارجعي من حیث جئت فتطلع من مغربها فذالک قوله تعال والشمس تجري لمستقرلها قال: رسول الله ﷺ و مستقرها تحت العرش. متفق علیه. کذا في المشکوة جلد – ۲، صفحه ۴۹۴–.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مځکه به وښویږي

د رسول الله ﷺ د معجزو په لړ کي بله وړاندوينه د مځکي د خسف (مځکي ښويېدني) څخه عبارت ده، ځکه رسول الله ﷺ فرمايلي دي: تر هغه به قيامت نه سي تر څو په وروستۍ زمانه کي خسف رامنځته نه سي البته دغه خسف به يو ځل په ختيځ لوري کي، دوهم ځل په لوېديځ لوري کي، دريم ځل به په جزيرة العرب (عربي ټاپو) کي وي[1].

په وروستۍ زمانه کي به

حيوانان خبري وکړي

رسول الله ﷺ د وړاندويني په ډول فرمايلي دي:

زما دي قسم په هغه ذات وي، چې زما وجود (نفس) د ده په توان کي دئ تر هغه به قيامت نه سي تر څو (درې شيان د انسانانو سره خبري وکړي) څاروي، د چلاخي سر او د چمپلانو تسمې به د انسان سره خبري وکړي د انسان ورون (چي د انسان د وجود غړی دئ) به د هغه څه په

---

[1] وعن حذيفه بن اسيد غفاري رضي الله عنه قال: اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال: ما تذكرون قالو ا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آيات فذكر الدخان والدابة ... رواه مسلم. كذا في المشكوة جلد – ۲، صفحه ۴۹۴–.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باب انسان ته معلومات ورکړي، چي د ده ترشا د ده په کورنۍ کي پيښ سوي دي[۱].

په وروستۍ زمانه کي به

اور رامنځته سي

په وروستۍ زمانه کي يعني تر قيامت وړاندي د وړاندويني په دول رسول الله ﷺ فرمايي[۲]:

د قيامت د لومړيو نښانو څخه به دا وي چي اور به راسي خلګ به د حشر د ميدان و لوري ته شړي.

يادښت: طبعي خبره ده. چي د پورتنيو کرښو په لوستلو سره به هغه ځوانان، چي د غربي مفکورو تر اغيز لاندي راغلي وي او د نړۍ د زيب او ښکلا په نشه مست و، په دې فکر سي چي د ملايانو سره لا هغه د حجرو او مسجدونو خبري ملې دي، دونه د تمدن څخه ليري دي چي لا هغه د پخوانيو پيړيو خبري يې په دماغ کي دي، ته دا متمدنه نړۍ وګوره! نړيواله کمپيوټرايزډ اداره وګوره! د دنيا پرمختللې ټيکنالوجي وګوره! چي د دنيا هره زاويه د متمدنو خلکو تر ګوتې لاندي ده او ته د ملايانو دا درواغ وګوره چي ياجوج او ماجوج راځي.

---

(۱) رواه الامام احمد في المسند ۸۸/۳، وابن سعد في الطبقات ۱۷۳/۱، والحاکم في المستدرک ۴۶۷/۴، وقال هذا حديث حسن على شرط مسلم ولم يخرجاه ووافقه الذهبي والبيهقي في دلائل النبوة وصححه ۴۱/۶ – ۴۲، البداية والنهاية ۱۵۰/۶.

(۲) وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اَوَّلُ اَشْرَاطِ السَّاعَةِ نَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنَ الْمَشْرِقِ اِلَى الْمَغْرِبِ. بخاري جلد – ۲، صفحه ۱۵۴–.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول خلک به خوري، له اسمانه پيغمبر راځي او داسي نور، دا کله کېدای سي او نه د منلو وړ دي ځکه انسانانو ټولي سياري ترخپل قابو لاندي راوستي، هيچري يې اسمان پيدا نه کړ، دوی لا په هغه فکر دي چي يو وخت به نړۍ بل لوري ته ځي؟

د پورتنيو پوښتنو او د دغه مستعمرو افکار په جواب کي زما له انده که يوازي دونه ووېل سي بسنه کوي، چي تاسو په معاصره ټيکنالوجي د زبات تر بريده رسولي ده چي په فضا کي په ميليارډونو سياري شتون لري ځيني يې سياري دي، دومره غټي دي چي آن ځيني يې د مځکي څو برابره دي ټولي يو له بله سره تېرېږي او هيڅ ټکر نه رامنځته کېږي او په مځکه کي د پورتنيو سيارو په پرتله ډېر شيان شتون لري او هره ورځ په مځکه کي په زرونو ټکرونه رامنځته کېږي دا نو ولي؟ که پورتنۍ سياري يو له بله سره ټکر وکړي دا متمدنه نړۍ چي څو برابره تري کوچنۍ ده، ورانه به يې نه کړي؟ هلته به هم معاصري ټيکنالوجي د مخنيوي لپاره يو څه وکړي؟

بله خبره لا دا ده چي د څونامي تر توپان وړاندي که ملايانو تاسو ته ويلي وای چي يو وخت به دغه څو هيوادونه يوه ډېره لويه سمندري زلزله ځپي او په سوونو زره خلک به ووژني يوازي به د ګوتو په شمار خلک او مسجدونه پاته سي، بيا به هم تاسو ويلای چي دا متمدنه نړۍ وګوره ! دا د ملايانو پخوانۍ خبري وګوره. که مولوی صاحب تاسو ته ويلي وای چي يو وخت به د نړۍ ستر ځواکمنان د امريکا د لويي وچي ځنګليان بېوزلي خلک وي، چي د اسلامي خلافت څخه پټ وه، د درستي نړۍ ښکېلاک به غواړي، تر ټولي نړۍ به يې اقتصاد پياوړی وي، په جهاني سطحه به د ښکلو ښارونو لرونکی هيواد وي، دومره پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مختللې ټيکنالوجي به يې وي چې يوه پانه به لاهم د دوی هيواد ته په قاچاق څوک نه سي وړلای، د خپلې وچې څخه به د نورو وچو متمدن هيوادونه کنټرولوي، د نړۍ امپراتور مسلمانان به (العياذبالله) د غلو په څېر په غرونو کي اوسېږي، په يوه هيواد کي به ازاد ژوند هم نه سي کولای، خپل نظر به هم نه سي ښرګندولای يوازې يوه لاره به لري هغه دا چې د دوی ګوډاګيان به جوړېږي، خپلې مذهبي لاربښوونې به سانسوروي که يې ونه کړي په تور ليست کي به نيول کېږي، بيا به دغه خوار خلګ د نړۍ لوی ښکېلاکګر هيواد امريکا ته ورځي الوتکي به يې يرغملوي، د امريکا په سترو ځايونو کي چې نړيوال شهرت به لري، غورځوي. تاسو به ويلای چې سړی دونه درواغ وايي چې تر يوه بريده شوتنيا ولري، دا کله کېدای سي؟

د پورتنيو خبرو په نظر کي نيولو سره په ډاګه ويل کېدای سي، چې پورته خبري يوه بېلګه وه بلکي نړۍ په لسهاوو ځلي داسي لور ته ګرځېدلې ده، چې انساني فکر به هيڅ نه منل. نو څرنګه چې د رسول الله ﷺ لومړنۍ څو وړاندوينې رښتينې ثابتي سوي دي پاته وړاندي وينا وي يې هم له شک پرته رښتينې ثابتېږي.

ای د غرب تراغېز لاندې ځوانانو! د يوه مسلمان ورور په توګه په درنښت هيله در څخه کوم چې د نورو تقليد پرېږدئ! خپل استقلال د ځان لپاره خوښ کړئ، په ځان کي همت پيدا کړئ، د خدای لپاره دومره همت خو وکړئ لکه شرق او غرب چې يې لري که تاسو واياست چې موږ تر هغو په همت کي ټيټ نه يو نو زه درته وايم تاسو په خپلو ګريوانونو کي وګورئ لږ وړاندي د انګريزانو د يرغل په وخت کي د ميکناټن څېره وګورئ! بيا د خپلو نيکونو څېرې وګورئ چې د دوی سره جنګېدل، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د میکناتن ښې ته تاسي اووښتي یاست او که د میکناتن لمسیان ستاسو د نیکونو ښو ته اوښتي دي. ستاسو نیکونو چي د خپل مذهب رښتینی تقلید کاوه پر دوی بریالي وو، دوی په نظامي ډګر کي ستاسو تر نیکونو پاته وه کله چي یې تاسو د فکري جګړې په ډګر کي استعمار کړاست د خپل مذهب او نیکونو له تقلید څخه یې بېل کړاست اوس دوی پرتاسو بریالي سول.

تاسو د نړۍ شالید مطالعه کړئ د اسلام پرته چي هر څومره پر مختللي معایشوي لایحې نړۍ ته راغلي دي ټولي د ناکامۍ پر لوري تللي دي، خو د اسلام لارښووني چي له پیل څخه پر کومه ښه را رواني دي پر همغه ډول ثابتي پاته سوي دي، هیڅ ډول ناکامي نه ده پکښې تر سترګو سوې بلکي د سترو نړیوالو فیلسوفانو په شتون کي هیڅ څوک په دې نه دئ توانېدلی چي یوه لږه نیمګړتیا هم په اسلام کي پیدا کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ايا معجزې هم دومره دي؟

همدا د کتاب د پای کرښې دي، اوس پوښتنه دا ده چې دا د ګوتو په شمار معجزې دي، ايا د رسول الله ﷺ څخه نوري معجزې نه دي څرګندې سوي؟

جواب دا دئ چې د رسول الله ﷺ معجزې دونه زياتي دي که يې د رېګو او ګاڼو د ډېروالي سره مشابهت ورکړم مبالغه به نه وي ځکه که څوک د علامه سيوطي رحمة الله عليه خائص کبرى نومى کتاب مطالعه کړي بې شماره معجزې به يې تر سترګو سي. همدا ډول د معجزات الرسول په نامه کتاب کي د رسول الله ﷺ زر معجزې تر بحث لاندې په ښه سلاست نيول سوي دي، خو په دې ځای کي يوازې هم دومره شمېره معجزې ليکل سوي دي او په دغه شمېره بسنه سوې ده لامل يې دا دئ چې د دې رسالې څخه پيغام د رسول الله عليه السلام د ټولو معجزو بيان نه دئ بلکي په دې رساله کي هغه معاصر تهذيب خوښه خلکو ته دا پيغام دئ چي د امپرياليزم مفکورې هغه خبره له مغزو وغورځوي چي محمد ﷺ د خپلي زمانې يو فکري فيلسوف و، خلګ يې په فکري ډول استعمار کړي وو او د يو لړ تکتيکونو پر بنياد يې ځيني برياوې لاسته راوړې وي.

حقيقت دا دئ چې محمد ﷺ د دې نړۍ لپاره د خواخوږۍ پيغام راوړی دئ، هوساينه، ازادي، ستر اقتصاد او داسې نوري برياوې د ده د لارښوونو په تقليد کي نغښتي دي. د ده کړني د ماديا تو پر بنسټ نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي ولاړي بلکي د ده په ټولو کړنو کي معنویت نغښتی دئ، چي پورتني کړني یې بېلګې دي.

بله خبره دا ده، چي د رسول الله ﷺ څخه بې شمېره معجزې رانقل سوي دي خو د ځېړني له مخي ځیني هغه روایتونه د رښتینولۍ په تول کي ټیټ دي له همدې امله د رسول الله ﷺ څخه هغه معجزې په دې رساله کي رانقل سوي دي، چي د شک پرته رامنځته سوي دي او په رښتینولي کي په نهایي ډول مضبوطي دي.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د علامه رشاد خپرندویه ټولني چاپ کړي آثار

۱. احمدشاهي کندهار (لومړی ټوک)
۲. احمدشاهي کندهار (دوهم ټوک)
۳. په افغانستان کي د يوه بندي خاطرات
۴. پښتو متلونه
۵. د پلار ليکونه لور ته
۶. د کوډو سر نوشت د علمي پلټني په رڼا کي
۷. د پښتنو د ټولنيز تاريخ مبادي
۸. شل مقالې (نهمه برخه)
۹. شل مقالې (لسمه برخه)
۱۰. شل مقالې (يوولسمه برخه)
۱۱. شل مقالې (دوولسمه برخه)
۱۲. شل مقالې (ديارلسمه برخه)
۱۳. انکار
۱۴. ستايني او وېرني
۱۵. پر معياري ژبه د معيار په ژبه يوه څېړنه
۱۶. کشف شاهنامه قبل از دورهٔ مغل
۱۷. انګور
۱۸. پښتو ستا ميني بوداپيست ته بوتلم
۱۹. ملي هينداره
۲۰. پوليټکل ساينس ته يوه کتنه
۲۱. د پښتو ادب لنډ تاريخ
۲۲. د ميوند فاتح

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳. کندهاري ورونه
۲۴. پردېس بېنوا
۲۵. د خلیل الله خلیل دېوان
۲٦. پرېشانه افکار (نثري ټوټې)
۲۷. Afghan Shaghasis
۲۸. د کندهار دودونه
۲۹. اوسني ليکوال
۳۰. د کندهار مشاهير
۳۱. نبوي معجزې (همدغه اثر)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تعلیم الاسلام راډیو ویب پاڼې له خوا :
www.Taleemulislam-Radio.com

نبوي معجزې

لیکوال:

مولوي عبدالهادي حماد

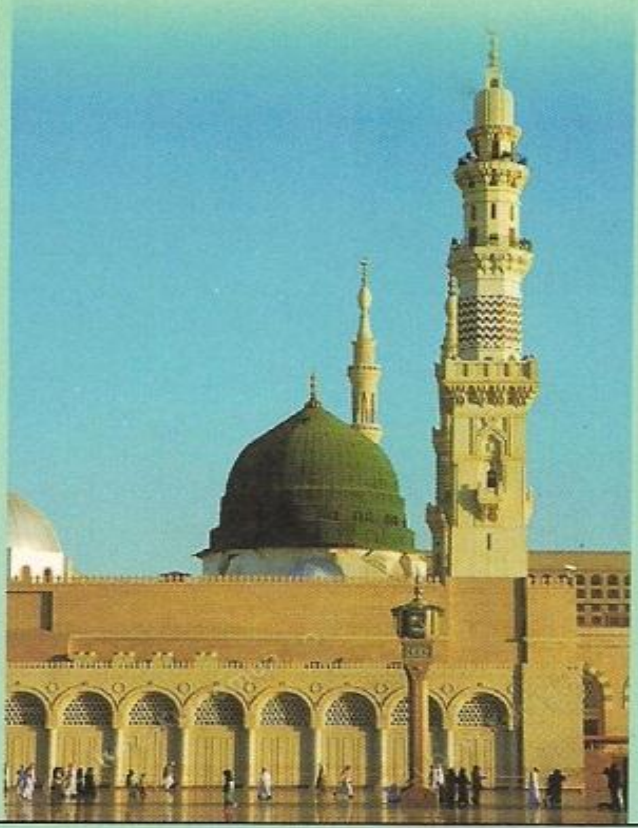

www.Taleemulislam-Radio.com

Published by:
Allama Rashad Publication Institution
Kandahar - Afghanistan

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library